

Рішення, прийняті другою судовою палатою Вищого адміністративного суду України

ПОСТАНОВА

Вищого адміністративного суду України

від 20 лютого 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Масло І. В. (головуючий), Веденяпіна О. А., Кравцова О. В., Цвіркуна Ю. І., Шведа Е. Ю. (судді), розглянувши у порядку письмового провадження адміністративну справу за позовом Г. А. П. до Президента України про визнання незаконною бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії,

ВСТАНОВИВ:

22 січня 2013 р. Г. А. П. звернувся до Вищого адміністративного суду України із позовною заявою до Президента України про визнання незаконною бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії.

Позов мотивував тим, що оскільки постанови КМУ «Про встановлення деяких розмірів виплат, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету» від 6 липня 2011 р. № 745 та «Про підвищення рівня соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 23 листопада 2011 р. № 1210 порушують ст. 22 Конституції України та є звуженням і обмеженням існуючих прав інвалідів внаслідок аварії на ЧАЕС на отримання основної та додаткової пенсії згідно із Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» № 230/96-ВР від 6 червня 1996 р., Президент України повинен був їх скасувати, у зв'язку з чим просив:

— визнати незаконною бездіяльність Президента України, яка полягає в негарантуванні додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, а саме ст. 22 Конституції України шляхом нескасування постанов Кабінету Міністрів України № 745 та № 1210, оскільки КМУ порушено ст. 22 Конституції України, яка не допускає обмеження прав у вигляді зменшення розміру основної та додаткової пенсії за шкоду здоров'ю, визначених Законом України від 6 червня 1996 р. № 230/96-ВР;

— зобов'язати Президента України сумлінно виконувати свої обов'язки та практично здійснювати гарантування додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина шляхом скасування постанов КМУ № 745 та № 1210, якими порушується ст. 22 Конституції України та які є звуженням та обмеженням існуючих прав інвалідів внаслідок аварії на ЧАЕС

на отримання основної та додаткової пенсії згідно із Законом України від 6 червня 1996 р. № 230/96-ВР.

Позивач у судове засідання не з'явився, надав заяву з проханням розглянути справу за його відсутності.

Відповідач у судове засідання не з'явився, про дату, час та місце судового розгляду повідомлений належним чином, що підтверджується поштовими рекомендованими повідомленнями.

Згідно з ч. 6 ст. 128 КАСУ, якщо немає перешкод для розгляду справи у судовому засіданні, визначених цією статтею, але прибули не всі особи, які беруть участь у справі, хоча і були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового розгляду, суд має право розглянути справу у письмовому провадженні у разі відсутності потреби заслухати свідка чи експерта, у зв'язку з чим справа розглядалася в порядку письмового провадження.

Дослідивши обставини справи та перевіривши їх доказами у межах заявлених позовних вимог, колегія суддів встановила таке.

Г. А. П. є учасником ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС (категорія 1), внаслідок чого став інвалідом II групи, а отже має право на пільги, компенсації, встановлені Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991 р. № 796-ХІІ (зі змінами та доповненнями) (далі — Закон № 796).

Згідно зі ст. 50 Закону № 796 (у редакції Закону України від 6 червня 1996 р. № 230/96-ВР) Г. А. П. як особа, віднесена до категорії 1 та інвалід II групи, мав право на щомісячну додаткову пенсію за шкоду, заподіяну здоров'ю, у розмірі 75 % мінімальної пенсії за віком.

Відповідно до ч. 4 ст. 54 Закону № 796 (у редакції Закону України від 6 червня 1996 р. № 230/96-ВР) розмір пенсії Г. А. П. як для інваліда II групи, щодо якого встановлено зв'язок з Чорнобильською катастрофою, не міг бути нижчим 8 мінімальних пенсій за віком.

14 червня 2011 р. Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про внесення змін в Закон України “Про державний бюджет України на 2011 рік”» № 3491-VI, який набрав чинності 19 червня 2011 р. (далі — Закон № 3491).

Пунктом 7 ч. 1 Закону № 3491 прикінцеві положення Закону України «Про державний бюджет України на 2011 рік» доповнено п. 4, яким встановлено, що в 2011 р. норми і положення статей 39, 50, 51, 52, 54 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» застосовуються в порядку і в розмірах, встановлених КМУ, виходячи з наявного фінансового ресурсу бюджету Пенсійного фонду України на 2011 р.

На виконання п. 7 Закону № 3491 КМУ було прийнято постанови «Про встановлення деяких розмірів виплат, що фінансуються за рахунок коштів

державного бюджету» від 6 липня 2011 р. № 745 (далі — постанова № 745) «Про підвищення рівня соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» та від 23 листопада 2011 р. № 1210 (далі — постанова № 1210).

Згідно з п. 1 постанови № 745 особам, які належать до категорії 1 та є інвалідами II групи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, щомісячна додаткова пенсія за шкоду, завдану здоров'ю, відповідно до Закону № 796 виплачується у розмірі 20 % до прожиткового мінімуму, встановленого законом для осіб, які втратили працездатність.

Пунктом 3 постанови № 745 передбачено, що у всіх випадках розміри пенсій для учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 р., які є інвалідами II групи, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, не можуть бути нижче 1 090 грн.

Відповідно до п. 11 постанови № 1210 мінімальний розмір пенсії для учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які є інвалідами II групи, становить 160 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Згідно з п. 12 постанови № 1210 у разі коли розмір пенсійної виплати не досягає в інвалідів II групи — учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, 255 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, виплачується щомісячна державна адресна допомога до пенсії у сумі, що не вистачає до зазначених розмірів.

Пунктом 15 постанови № 1210 передбачено, що щомісячна додаткова пенсія за шкоду, заподіяну здоров'ю, відповідно до Закону № 796 виплачується особам, які належать до категорії 1 (інвалідам II групи), з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у розмірі 40 % до прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

На думку позивача, постанови № 745 та № 1210 порушують його права, свободи та інтереси, оскільки звужують і обмежують існуючі права всіх інвалідів внаслідок аварії на ЧАЕС, у зв'язку з чим просить зобов'язати Президента України їх скасувати.

З цього приводу колегія суддів зазначає, що п. 8 постанови № 745 передбачено, що вона діє до 1 січня 2012 р., тобто на момент звернення до суду вона втратила свою чинність, що взагалі виключає можливість її скасування будь-яким суб'єктом владних повноважень.

Згідно з ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до ч. 3 ст. 2 КАСУ адміністративного судочинства України у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); безсторонньо (неупереджено); добросовісно; розсудливо; з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливій дискримінації; пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Статтею 102 Конституції України передбачено, що Президент України є главою держави і виступає від її імені. Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Конституційні повноваження Президента України встановлені ст. 106 Конституції України, згідно з п. 16 ч. 1 якої Президент України скасовує акти Кабінету Міністрів України та акти Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Позивач просить зобов'язати Президента України скасувати постанови Кабінету Міністрів України через те, що вони порушують Конституцію України та є незаконними.

Колегія суддів зазначає, що Вищий адміністративний суд України як суд першої інстанції відповідно до положень ст. 171-1 КАСУ не уповноважений перевіряти законність або відповідність Конституції України постанов Кабінету Міністрів України.

Доказів неконституційності або незаконності постанов КМУ № 745 та № 1210 суду не надано.

Рішенням Конституційного Суду України від 26 грудня 2011 р. № 20-рп/2011 встановлено, що Верховна Рада України, доповнивши п. 4 розділ VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік», визначила Кабінет Міністрів України державним органом, який має забезпечувати реалізацію встановлених законами України соціальних прав громадян, тобто надала право Кабінету Міністрів України визначати порядок та розміри соціальних виплат виходячи з наявного фінансового ресурсу бюджету Пенсійного фонду України, що узгоджується з функціями Уряду України, визначеними в пунктах 2, 3 ст. 116 Конституції України.

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 25 січня 2012 р. № 3-рп/2012 зазначив, що державні соціальні стандарти та державні соці-

альні гарантії можуть бути визначені як законами України, так і іншими нормативно-правовими актами, зокрема актами Кабінету Міністрів України, надання права Кабінету Міністрів України встановлювати у випадках, передбачених законом, порядок та розміри соціальних виплат та допомоги, які фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України, пов'язуються з його функціями, визначеними в пунктах 2, 3 ст. 116 Конституції України. Кабінет Міністрів України регулює порядок та розміри соціальних виплат та допомоги, які фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України, відповідно до Конституції та законів України.

Під бездіяльністю слід розуміти певну форму поведінки особи, пов'язану з невиконанням нею дій, які вона повинна була і могла вчинити в силу покладених на неї посадових обов'язків і згідно з чинним законодавством України.

З урахуванням того, що Президент України не ухилився від здійснення наданих йому повноважень як гарант Конституції України, суд доходить висновку, що відповідач не допускав будь-якої бездіяльності, у зв'язку з чим відсутні підстави для зобов'язання його скасувати постанови № 745 та № 1210.

Отже, колегія суддів доходить висновку, що слід відмовити Г. А. П. у задоволенні позовних вимог до Президента України про визнання незаконною бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії.

Керуючись статтями 160–163, 167, 171-1 КАСУ, суд

п о с т а н о в и в :

В задоволенні позову Г. А. П. до Президента України про визнання незаконною бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії відмовити.

Постанова є остаточною і не підлягає перегляду в апеляційному чи касаційному порядку.

П О С Т А Н О В А

Вищого адміністративного суду України

від 21 лютого 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Зайцева М. П. (головуючий), Кравцова О. В., Масло І. В., Цвіркуна Ю. І., Шведа Е. Ю. (судді), за участю позивача — Р. О. С., розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні Вищого адміністративного суду України справу за адміністративним позовом Р. І. І. та Р. О. С. до Президента України про зобов'язання вчинити певні дії,

В С Т А Н О В И В:

У січні 2013 р. позивачі звернулись до суду з вказаним позовом, в якому просять зобов'язати Президента України — Януковича Віктора Федоровича дати доручення Генеральному прокурору України розслідувати нововиявлені обставини навмисного вбивства їх сина Р. В. І., а з ним ще трьох осіб викладених тижневиком «2000» в публікації «Угарный газ, которого не было?».

Зазначають, що Адміністрація Президента України протиправно надіслала їх звернення до Генеральної прокуратури України, оскільки в ньому вони оскаржували саме бездіяльність Генеральної прокуратури України, а ст. 7 Закону України «Про звернення громадян» забороняє направляти скарги громадян для розгляду тим органам або посадовим особам, дії чи рішення яких оскаржуються.

У письмових запереченнях проти позову представник Президента України зазначив, що позовні вимоги є необґрунтованими та такими, які не підлягають задоволенню, просить повністю відмовити у задоволенні позовних вимог.

В судовому засіданні позивач вимоги позову підтримав, просив суд задовольнити їх повністю з підстав, викладених у позовній заяві.

Представник відповідача в судове засідання не з'явився, належним чином повідомлявся про день та час слухання справи, звернувся з клопотанням про розгляд справи у його відсутності.

З'ясувавши обставини справи в межах позовних вимог та зібраних і досліджених доказів, колегія суддів доходить висновку про відмову у задоволенні адміністративного позову на таких підставах.

З матеріалів справи вбачається, що протягом 2011—2012 років позивачі неодноразово зверталися зі скаргами до Президента України щодо бездіяльності Генеральної прокуратури України у розслідуванні нововиявлених обставин навмисного вбивства їх сина, а з ним ще трьох осіб.

Листами від 1 квітня 2011 р. № 22/037084-04; від 4 липня 2011 р. № 22/078115-04; від 25 травня 2012 р. № 22/059121-04; від 26 грудня 2012 р. № 22/147262-04 Адміністрацією Президента України (далі — Адміністрація) Р. І. І. повідомлено, що на підставі ч. 3 ст. 7 Закону України «Про звернення громадян» його звернення направлені на розгляд до Генеральної прокуратури України.

Виходячи із загальних засад права, бездіяльність суб'єкта владних повноважень — це певна форма його поведінки, яка полягає у невиконання ним дій, які він повинен був і міг вчинити відповідно до покладених на нього посадових обов'язків згідно із законодавством України.

Частиную 3 ст. 7 Закону України «Про звернення громадян» передбачено, якщо питання, порушені в одержаному органом державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, об'єднаннями громадян або посадовими особами

зверненні, не входять до їх повноважень, воно в термін не більше п'яти днів пересилається ними за належністю відповідному органу чи посадовій особі, про що повідомляється громадянину, який подав звернення.

Статтею 28 названого Закону визначено, що контроль за дотриманням законодавства про звернення громадян відповідно до своїх повноважень здійснює, зокрема, Президент України.

В рішеннях Конституційного Суду України від 10 квітня 2003 р. № 7-рп/2003, від 7 квітня 2004 р. № 9-рп/2004, від 16 травня 2007 р. № 1-рп/2007, від 2 жовтня 2008 р. № 19-рп/2008, від 8 жовтня 2008 р. № 21-рп/2008 зазначається про те, що законодавчі акти не можуть покласти додаткових прав чи обов'язків на Президента України, крім тих, що прямо передбачені нормами Конституції України.

Статтею 106 Конституції України встановлені повноваження Президента України. При цьому Конституцією України не передбачено обов'язок Глави держави особисто надавати відповіді на звернення до нього.

Згідно з п. 28 ч. 1 ст. 106 Конституції України Президент України створює для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби.

Указом Президента України «Про першочергові заходи із забезпечення діяльності Президента України» від 25 лютого 2010 р. № 265/2010 утворено Адміністрацію Президента України, а Указом Президента України від 2 квітня 2010 р. № 504/2010 затверджено Положення про Адміністрацію Президента України.

Відповідно до п. 3 цього Положення основними завданнями Адміністрації є організаційне, правове, консультативне, інформаційне, експертно-аналітичне та інше забезпечення здійснення Президентом України визначених Конституцією України повноважень.

Положенням визначені основні завдання органу, у тому числі в пп. 20 п. 4: організація прийому громадян, які звертаються до Президента України, розгляд звернень громадян, а також звернень органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян (у тому числі політичних партій, професійних спілок), підприємств, установ, інших організацій, здійснює облік і аналіз таких звернень. На основі аналізу звернень цей суб'єкт владних повноважень розробляє та подає Президентові України пропозиції щодо розв'язання порушених у них проблем.

Відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Крім того слід зазначити, що нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство,

покладено на прокуратуру України, яку очолює Генеральний прокурор України (ч. 3 ст. 121, ст. 122 Конституції України).

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про прокуратуру» втручання органів державної влади і органів місцевого самоврядування, посадових осіб, засобів масової інформації, громадсько-політичних організацій (рухів) та їх представників у діяльність прокуратури по нагляду за додержанням законів або по розслідуванню діянь, що містять ознаки злочину, забороняється.

Звернення представників влади, інших посадових осіб до прокурора з приводу конкретних справ і матеріалів, що знаходяться у провадженні прокуратури, не можуть містити будь-яких вказівок або вимог щодо результатів їх вирішення.

Відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 3 КАСУ суб'єктом владних повноважень є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень.

За змістом статей 3, 6, ч. 3 ст. 50 КАСУ відповідачем в адміністративній справі є суб'єкт владних повноважень, який, на думку позивача, порушив його права, свободу чи інтерес. Саме позивач зазначає особу, яка повинна відповідати за позовом в частині визнання протиправними дій та бездіяльності.

Відповідно до ч. 2 ст. 11 КАСУ суд розглядає адміністративні справи не інакше як за позовною заявою і не може виходити за межі позовних вимог.

З огляду на те, що позивачі не навели обставин, які б свідчили про протиправність дій чи бездіяльності саме Президента України, колегія суддів не знаходить підстави для задоволення позову.

Керуючись статтями 160, 167, 171-1 КАСУ, суд

п о с т а н о в и в:

У задоволенні позову Р. І. І. та Р. О. С. до Президента України про зобов'язання вчинити певні дії відмовити повністю.

Постанова є остаточною і не підлягає перегляду в апеляційному чи касаційному порядку.

ПОСТАНОВА

Вищого адміністративного суду України

від 20 березня 2013 р.

Вищий адміністративний суду України у складі колегії суддів: Масло І. В. (головуючий), Блажівської Н. Є., Веденяпіна О. А., Кравцова О. В., Шведа Е. Ю. (судді), за участю: позивача — І. Л. О., представника відповідача — Р. Б. М., розглянувши у відкритому судовому засіданні позовну заяву І. Л. О. до Вищої ради юстиції (далі — ВРЮ, Рада) про скасування рішення,

в с т а н о в и в:

26 грудня 2012 р. І. Л. О. звернулась до Вищого адміністративного суду України як до суду першої інстанції із позовною заявою до Вищої ради юстиції про скасування рішення.

Свої позовні вимоги обґрунтувала тим, що відповідач незаконно виніс оскаржуване нею рішення, оскільки викладені в ньому висновки не відповідають обставинам справи, а зазначені обставини не підпадають під ознаки порушення суддею присяги.

Відповідач не прийняв до уваги рапорти помічника Харківського міжрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. від 12 березня 2011 р. про повідомлення К. К. М. по телефону про явку; від 7 квітня 2011 р. — про те, що К. К. М. на телефонні дзвінки не відповідає; окремі доручення помічника Харківського міжрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. від 21 березня 2011 р. № 1009-08 та від 5 квітня 2011 р. № 1009-08, якими вона просила повідомити адвоката К. К. М. про необхідність явки до Харківської міжрайонної транспортної прокуратури; рапорти о/у про те, що 23 березня 2011 р. та 7 квітня 2011 р. встановити місцезнаходження К. К. М. не вважається можливим; розпорядження КМУ від 15 листопада 2010 р. № 2130-р, згідно з яким робочий день — понеділок 7 березня 2011 р. — був перенесений на 12 березня 2011 р.; здійснення секретарем судових засідань Ленінського районного суду м. Харкова К. Л. телефонних дзвінків з метою повідомлення К. К. М. про судові засідання, але телефон знаходився поза зоною досяжності; факт перевірки Генеральною прокуратурою України та прокуратурою Харківської області дій працівників прокуратури щодо дотримання норм законодавства про захист прав обвинуваченого З. В. М. та наявності підстав для усунення К. К. М. від захисту З. В. М.; слідчі дії після усунення К. К. М. проводилися за участю захисника К. Л. А., яку З. В. М. обрав як захисника; вирок Червонозаводського районного суду м. Харкова від 21 травня 2012 р., яким не встановлено порушення права на захист З. В. М. при проведенні досудового слідства, у розгляді цієї справи адвокат К. К. М. брав участь як захисник обвинуваченого З. В. М.

Таким чином, ВРЮ не прийняла до уваги, що вона не допустила жодних порушень при винесенні постанови від 8 квітня 2011 р., право на захист обвинуваченого З. К. М. не було порушено, що також підтверджується тим, що З. В. М. зі скаргами на порушення його права на захист не звертався, скарги були подані виключно з ініціативи адвоката К. К. М. та від його імені.

Крім того, вважає, що відповідачем при розміщенні на офіційному сайті інформації щодо прийнятого рішення було порушено ст. 126 Конституції України, оскільки вказано, що Вищою радою юстиції прийнято рішення про внесення подання про її звільнення з посади судді Ленінського районного суду м. Харкова до Верховної Ради України, хоча вона була призначена на посаду Президентом України.

Просила скасувати рішення Вищої ради юстиції від 18 грудня 2012 р. про внесення подання про звільнення її з посади Ленінського районного суду м. Харкова за порушення присяги.

Позивачка у судовому засіданні підтримала свої позовні вимоги та просила їх задовольнити у повному обсязі.

Представник відповідача у судовому засіданні надав пояснення, аналогічні своїм письмовим запереченням. Просив відмовити в задоволенні позовних вимог, оскільки оскаржуване рішення прийнято обґрунтовано, з урахуванням усіх обставин, що мали значення для його прийняття, безсторонньо, добросовісно, розсудливо. Тільки Вища рада юстиції має виключне конституційне повноваження вносити подання про звільнення суддів з посади і що будь-яких застережень чи обмежень у реалізації цього повноваження Конституція України не передбачає. Крім того, згідно з положеннями ст. 171-1 КАСУ адміністративний суд не наділений правом скасовувати рішення Вищої ради юстиції.

Заслухавши пояснення учасників процесу, дослідивши обставини справи та перевіривши їх доказами у межах заявлених позовних вимог, колегія суддів встановила таке.

Указом Президента України від 22 грудня 2009 р. № 1091/2009 І. Л. О. була призначена на посаду судді Ленінського районного суду м. Харкова.

21 січня 2010 р. прийняла присягу судді.

8 листопада 2011 р. адвокат Харківської обласної колегії адвокатів К. К. М. звернувся до Вищої ради юстиції зі скаргою на дії судді Ленінського районного суду м. Харкова І. Л. О., вказавши, що вона порушила присягу судді та норми чинного законодавства України при розгляді подання помічника Харківського міжрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. про усунення його від участі у кримінальній справі як захисника З. В. М., погодженого з Харківським міжрайонним транспортним прокурором Ч. Д. (скарга від 1 листопада 2011 р. зареєстрована за вх. № К-2368/2/7-11).

Головою ВРЮ К. В. М. було надано доручення від 16 грудня 2011 р. № 478/0/4-11 на проведення перевірки відомостей, викладених у зверненні

К. К. М., члену Вищою ради юстиції С. С. Ф. (такі повноваження голови та члена Ради передбачені ч. 2 ст. 25 Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 15 січня 1998 р. № 22/98-ВР (із змінами та доповненнями) (далі — Закон № 22)), п. 1 параграфу 4 глави 1 розділу I Регламенту Вищої ради юстиції, затвердженого рішенням Вищої ради юстиції від 4 жовтня 2010 р. № 791/0/15-10 (із змінами та доповненнями) (далі — Регламент).

26 березня 2012 р. членом ВРЮ С. С. Ф. було складено довідку № 17 про наслідки перевірки відомостей, викладених у зверненні адвоката К. К. М. щодо наявності підстав для звільнення судді Ленінського районного суду м. Харкова І. Л. О. з посади за порушення присяги (такі повноваження члена Ради встановлено п. 12 параграфу 2.2 глави 1 розділу 2 Регламенту).

У вказаній довідці зроблений висновок вважати підтвердженими відомості та обставини, викладені у зверненні адвоката К. К. М. щодо наявності підстав для звільнення судді Ленінського районного суду м. Харкова І. Л. О. з посади за порушення присяги; внесена пропозиція прийняти подання про звільнення судді Ленінського районного суду м. Харкова І. Л. О. з посади за порушення присяги.

18 квітня 2012 р. член ВРЮ С. С. Ф. звернувся до Вищою ради юстиції з цією довідкою.

Повноваження члена Ради по зверненню до ВРЮ з пропозицією про прийняття подання про звільнення судді з посади за результатами перевірки відомостей про наявність таких підстав регулюються п. 2 ч. 1 ст. 30 Закону № 22, встановлені п. 12 параграфу 2.2 глави 1 розділу 2 Регламенту).

І. Л. О. ознайомила з довідкою-пропозицією 3 травня 2012 р., про що свідчить її підпис на першій сторінці цього документа (передбачено встановлені п. 13 параграфу 2.2 глави 1 розділу 2 Регламенту).

29 жовтня 2012 р. листом № 12108/0/9-12 позивачку запросили на засідання секції Вищої ради юстиції з питань призначення суддів на посади та звільнення їх з посад (6 листопада 2012 р.), з яким вона була ознайомена 29 жовтня 2012 р., про що свідчить її підпис на копії запрошення (встановлено п. 5 параграфу 1 глави 2 розділу I Регламенту).

6 листопада 2012 р. секція Вищої ради юстиції з питань призначення суддів на посади та звільнення їх з посад на засіданні дійшла висновку рекомендувати Вищій раді юстиції прийняти рішення про внесення подання Президенту України про звільнення І. Л. О. з посади судді Ленінського районного суду м. Харкова за порушення присяги (такі повноваження секції передбачені п. 2 параграфу 1 глави 2 розділу I Регламенту, ч. 4 ст. 23 Закону № 22).

Після закінчення секції І. Л. О. подала заяву про неможливість присутності на засіданні Вищої ради юстиції у зв'язку з погіршенням стану здоров'я, тому питання відносно неї на засіданні Вищої ради юстиції не розглядалось.

10 грудня 2012 р. листом № 13415/0/9-12 І. Л. О. було запрошено на засідання Вищої ради юстиції, що мало відбутися 18 грудня 2012 р. (на виконання п. 5 параграфу 1 глави 2 розділу I Регламенту).

18 грудня 2012 р. Вища рада юстиції прийняла рішення № 1220/0/15-12 про внесення подання Президенту України про звільнення І. Л. О. з посади судді Ленінського районного суду м. Харкова за порушення присяги (такі повноваження ВРЮ передбачені п. 1 ч. 1 ст. 3, п. 2 ч. 1 ст. 27 Закону № 22, п. 7 параграфу 3 глави 2 розділу I Регламенту).

З 12 присутніх членів Вищої ради юстиції за внесення подання про звільнення проголосувало 11, утримався 1, що становить більшість від конституційного складу Вищої ради юстиції (протокол від 18 грудні 2012 р. № 15), що узгоджується з приписами ч. 6 ст. 32 Закону № 22.

Сім з присутніх членів ВРЮ були судді: К. М. Г., К. К. Т., О. І. О., П. П. П., Т. В. І., У. О. С., Ф. Л. І.

Як зазначено в рішенні Європейського суду з прав людини у справі «Ле Конт, Ван Льойвен і де Меер проти Бельгії» від 23 червня 1981 р., параграф 58, серія А, № 43, де щонайменше половина членів складу суду є судьями, включаючи Голову з правом вирішального голосу, буде сильний індикатор безсторонності.

Рішенням Європейського суду з прав людини у справі «Олександр Волков проти України» від 9 січня 2013 р. встановлено, що «доречно зазначити, що в дисциплінарному провадженні проти суддів необхідність суттєвої участі суддів у відповідному дисциплінарному органі визнано Європейською хартією про статус суддів».

Повноваження ВРЮ вносити подання про звільнення суддів з посад передбачені Конституцією України, Законом № 22, Регламентом.

Порушення присяги суддею є однією з підстав для його звільнення з посади відповідно до п. 5 ч. 5 ст. 126 Конституції України.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 131 Конституції України, п. 1 ч. 1 ст. 3 та п. 2 ч. 1 ст. 27 Закону № 22 Вища рада юстиції, серед інших, має повноваження вносити подання про звільнення суддів з посад, зокрема, Президенту України.

Відповідно до ч. 1 ст. 32 Закону № 22 питання про звільнення судді з підстав, у тому числі передбачених п. 5 ч. 5 ст. 126 Конституції України (порушення суддею присяги), Вища рада юстиції розглядає після надання Вищою кваліфікаційною комісією суддів України відповідного висновку або за власною ініціативою.

Відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону № 22 Вища рада юстиції є колегіальним, незалежним органом, відповідальним за формування високопрофесійного суддівського корпусу, здатного кваліфіковано, сумлінно та неупереджено здійснювати правосуддя на професійній основі, а також за прийняття рішень

стосовно порушень судьями і прокурорами вимог щодо несумісності та у межах своєї компетенції про їх дисциплінарну відповідальність.

Таким чином, колегія суддів доходить висновку, що процедури розгляду питання про звільнення позивачки з посади судді, передбачена Законом № 22 та Регламентом, відповідачем було дотримано.

Позивачка звернулася з цим адміністративним позовом до суду, зазначивши, що воно є незаконним по своїй суті, оскільки вона не порушувала присягу судді.

Частиною 2 ст. 71 КАСУ передбачено, що в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Колегія суддів доходить висновку, що незважаючи на дотримання ВРЮ процедури розгляду питання про звільнення позивачки з посади судді прийняте рішення є незаконним з огляду на таке.

Судом встановлено, що в провадженні помічника Харківського міжрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. знаходилась кримінальна справа № 2208133 по обвинуваченню З. В. М. за фактом порушення правил безпеки під час виконання робіт підвищеної небезпеки на виробництві, що призвело до тяжких наслідків — загибелі С. М. М., за ознаками злочину, передбаченого ч. 2 ст. 272 ККУ.

Адвокат К. К. М. був допущений як захисник обвинуваченого З. В. М. постановою помічника Харківського міжрайонного транспортного прокурора від 25 березня 2009 р.

8 квітня 2012 р. помічник Харківського міжрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. в порядку ст. 61-1 КПКУ звернулася до Ленінського районного суду м. Харкова з поданням про усунення захисника К. К. М. від участі у цій справі. Це подання було погоджене Харківським міжрайонним транспортним прокурором Ч. Д.

Постановою Ленінського районного суду м. Харкова (суддя І. Л. О.) від 8 квітня 2012 р. зазначене подання було задоволено, адвокат К. К. М. був усунений від участі у кримінальній справі № 2208133 як захисник З. В. М. у зв'язку зі зловживанням процесуальними правами, перешкоджанням встановленню істини у справі, затягуванням розслідування, що робить неможливим проведення слідчих дій.

На постанову Ленінського районного суду м. Харкова від 8 квітня 2012 р. адвокатом К. К. М. та обвинуваченим З. В. М. подавались апеляційні скарги, але постановами апеляційного суду Харківської області від 13 травня та 16 червня 2011 р. в їх прийнятті до апеляційного розгляду відмовлено у зв'язку з тим, що постанова про усунення захисника не підлягає оскарженню.

В подальшому слідчі дії проводилися за участю захисника К. Л. А., яку З. В. М. обрав як захисника (постанова помічника Харківського міжрайонно-го транспортного прокурора Г. Я. В. від 12 квітня 2011 р.).

20 квітня 2012 р. кримінальну справу № 2208133 було направлено до Червонозаводського районного суду м. Харкова для розгляду по суті.

В ході попереднього розгляду справи (1 липня 2009 р.) судом не встановлено порушень прав З. В. М., зокрема права на захист, при проведенні досудового слідства.

Адвокат К. К. М. брав участь при розгляді справи в суді як захисник обвинуваченого З. В. М. Під час судового слідства ні К. К. М., ні З. В. М. не заявляли про порушення прав обвинуваченого на захист.

21 травня 2012 р. Червонозаводським районним судом м. Харкова було постановлено вирок щодо З. В. М., яким він визнаний винним у скоєнні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 272 ККУ. Вирок набрав законної сили, оскільки не був оскаржений в апеляційному порядку.

Як вбачається з рішення ВРЮ № 1220/0/15-12 про внесення подання Президенту України про звільнення І. Л. О. з посади судді Ленінського районного суду м. Харкова за порушення присяги від 18 грудня 2012 р., воно мотивоване тим, що І. Л. О. порушила процесуальне законодавство, а саме принципи, передбачені статтями 16, 16-1, 18, 22 КПКУ, та статті 61, 61-1 КПКУ.

Статтю 16 КПКУ передбачено здійснення правосуддя на засадах рівності громадян перед законом і судом; ст. 16-1 — змагальність і диспозитивність; ст. 18 — незалежність суддів та підкорення їх тільки законові; ст. 22 — всебічне, повне і об'єктивне дослідження обставин справи.

Стаття 61 КПКУ встановлює обставини, що виключають участь у справі захисника, відповідно до ч. 4 цієї статті не може бути захисником, зокрема, особа, яка, зловживаючи своїми правами, перешкоджає встановленню істини в справі, затягує розслідування чи судовий розгляд справи.

Статтю 61-1 КПКУ передбачено, що на стадії дізнання та досудового слідства питання про усунення захисника від участі у справі з підстав, передбачених п. 2 ч. 1 або ч. 4 ст. 61 цього Кодексу, за поданням особи, яка провадить дізнання, слідчого вирішує суддя за місцем провадження розслідування. Суддя розглядає подання про усунення захисника від участі у справі, вивчає матеріали, якими обґрунтовується подання, вислуховує прокурора і захисника, за необхідності опитує підозрюваного, обвинуваченого, особу, у провадженні якої знаходиться справа, після чого виносить мотивовану постанову про усунення захисника від участі у справі чи про відмову в цьому. Постанова судді про усунення захисника оскарженню не підлягає. Під час судового розгляду питання про усунення захисника від участі у справі з підстав, передбачених ст. 61 цього Кодексу, вирішує суд.

Як вбачається з оскаржуваного рішення, суддя Ленінського районного суду м. Харкова І. Л. О. розглянула подання про усунення захисника від участі у кримінальній справі від 8 квітня 2012 р. без заслуховування адвоката К. К. М. та без опитування З. В. М., заслухавши тільки думку помічника Харківського міжрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. При цьому у справі відсутні відомості про повідомлення К. К. М. та З. В. М. про розгляд подання, у постанові не наведені мотиви про розгляд питання про усунення захисника без участі цього захисника.

Крім того, в поданні від 8 квітня 2012 р. зазначено, що К. К. М. без поважних причин не з'являвся на слідчі дії 12 березня 2011 р. та 7 квітня 2011 р., хоча був належним чином повідомлений про необхідність явки до слідчого. Разом з тим, І. Л. О. в постанові не наводить мотивів, чому вважає, що К. К. М. не з'являвся для проведення слідчих дій без поважних причин.

В матеріалах кримінальної справи немає документів, що підтверджують повідомлення К. К. М. та З. В. М. про проведення слідчих дій у ці дні, відсутні протоколи, якими зафіксований факт відкладення слідчих дій через неявку адвоката чи обвинуваченого, постанови про провід, які виносяться слідчим у разі неявки до слідчого без поважних причин, але суддя не прийняла це до уваги. На повістках, що містяться в матеріалах справи, відсутні дата, час, на які викликаються особи, та їх підпис.

Як зазначив у скарзі К. К. М., 11 березня 2012 р. о 17 год його повідомили про явку на 12 березня 2011 р. (на суботу — вихідний день) для ознайомлення з постановами про призначення експертиз від 4 березня 2011 р., але він попередив, що 12 березня 2011 р. — субота, він знаходиться за містом, тому вони узгодили дату проведення слідчих дій — 14 березня 2011 р. Саме 14 березня 2011 р. він ознайомився з постановами, про що свідчить його підпис.

Також ці слідчі дії не були невідкладними, не вплинули на подальший хід досудового слідства. Матеріали кримінальної справи свідчать про те, що жодні слідчі дії не проводилися ні 12 березня, ні 7 квітня 2011 р.

В рапорті помічника прокурора від 7 квітня 2011 р. не вказано, які слідчі дії мали проводитися в цей день. Крім того, розслідування кримінальної справи було продовжено до 4 травня 2011 р.

Все це свідчить, що докази затягування розслідування з боку адвоката відсутні.

Таким чином, на думку ВРЮ, суддя І. Л. О. не вивчила матеріали справи, не перевірила обґрунтування мотивів подання, а просто переписала в мотивувальну частину постанови текст подання, чим порушила право обвинуваченого З. В. М. на захист самостійно обраним захисником, що свідчить про допущення необ'єктивності, упередженість та непрофесійність судді, а це є

достатніми підставами для внесення подання про звільнення її з обійманої посади за порушення присяги.

Колегія суддів не погоджується з висновками відповідача стосовно порушення І. Л. О. присяги судді на таких підставах.

Відповідно до ст. 6 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. № 2453-VI (із змінами та доповненнями) (далі — Закон № 2453) суддя при здійсненні правосуддя зобов'язаний дотримуватися Конституції та законів України, забезпечувати повний, всебічний та об'єктивний розгляд судових справ з дотриманням встановлених законом строків, а також не допускати вчинків та будь-яких дій, що порочать звання судді і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності. Згідно зі ст. 10 цього Закону суддя урочисто присягає чесно і сумлінно виконувати обов'язки судді, здійснювати правосуддя, підкоряючись тільки закону, бути об'єктивним і справедливим.

Відповідно до ч. 1 ст. 55 Закону № 2453 суддя присягає об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно та справедливо здійснювати правосуддя, підкоряючись лише закону та керуючись принципом верховенства права, чесно і сумлінно виконувати обов'язки судді, дотримуватися морально-етичних принципів поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді та принижують авторитет судової влади.

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 11 березня 2011 р. № 2-рп/2011 констатував, що додержання присяги є обов'язком судді, що передбачено п. 4 ч. 4 ст. 54 Закону № 2453 та кореспондується з п. 5 ч. 5 ст. 126 Конституції України.

Відповідно до ч. 2 ст. 32 Закону № 22 порушенням суддею присяги є, серед інших, вчинення ним дій, що порочать звання судді і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності судових органів.

Колегія суддів вважає, що відповідачем у спірному рішенні не наведено підстав, з яких вони вважають, що І. Л. О. порушила присягу судді.

Суд оцінює рішення відповідача на відповідність ст. 19 Конституції України та ст. 2 КАСУ.

Відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно з ч. 3 ст. 2 КАСУ у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; обґрунтовано, тобто з ура-

хуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); безсторонньо (неупереджено); добросовісно; розсудливо; з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Відповідачем не прийнято до уваги, що в матеріалах справи міститься рапорт помічника Харківського міжрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. Харківському міжрайонному транспортному прокурору Ч. Д. М. від 12 березня 2011 р., згідно з яким в цей день адвокат, який був повідомлений по телефону про явку, не прибув до приміщення прокуратури, заявив, що у нього вихідний день, інші дні для явки не узгодив через зайнятість в інших кримінальних справах. Факт телефонної розмови з Г. Я. В. не заперечував адвокат К. К. М.

Разом з тим, згідно з розпорядженням КМУ «Про перенесення робочих днів у 2011 році» від 15 листопада 2010 р. № 2130-р робочий день — понеділок 7 березня 2011 р. було перенесено на 12 березня 2011 р.

Також ВРЮ в спірному рішенні зазначила, що в рапорті помічника Харківського міжрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. Харківському міжрайонному транспортному прокурору Ч. Д. від 7 квітня 2011 р. не вказано, які слідчі дії мали проводитися в цей день.

Разом з тим в рапорті вказано, що адвокат на телефонні дзвінки не відповідає, чим позбавляє можливості призначити дату проведення слідчих дій із запрошенням численних свідків, внаслідок чого заплановані та підготовлені слідчі дії не проводяться.

Крім того, помічником Харківського міжрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. надавались окремі доручення начальнику лінійного відділу на ст. Основа Управління МВС України на Південній залізничній дорозі (від 21 березня 2011 р. № 1009-08 та від 5 квітня 2011 р. № 1009-08), якими вона просила повідомити адвоката К. К. М. про необхідність явки до Харківської міжрайонної транспортної прокуратури.

Згідно з рапортами о/у ні 23 березня 2011 р., ні 7 квітня 2011 р. встановити місцезнаходження К. К. М. не є можливим.

Дії працівників Харківської міжрайонної транспортної прокуратури були предметом перевірки за зверненням К. К. М., але фактичні дані, які б свідчили про протиправну діяльність цих працівників, не виявлені, у зв'язку з чим заходи реагування стосовно них не вживались.

Цим документам відповідачем взагалі оцінка не надавалась.

Також ВРЮ у своєму рішенні не прийняла до уваги, що слідчі дії після усунення К. К. М. проводилися за участю захисника К. Л. А., яку З. В. М.

обрав як захисника (постанова помічника Харківського міждрайонного транспортного прокурора Г. Я. В. від 12 квітня 2011 р.).

Відповідач не врахував, що при розгляді кримінальної справи № 2208133 в Червонозаводському районному суді м. Харкова адвокат К. К. М. брав участь як захисник обвинуваченого З. В. М., З. В. М. не скаржився на порушення його права на захист, 21 травня 2012 р. у справі був постановлений вирок, що набрав законної сили, яким не встановлено порушення права на захист З. В. М. при проведенні досудового слідства.

Також ВРЮ не перевіряла пояснення судді І. Л. О. в частині здійснення секретарем судових засідань Ленінського районного суду м. Харкова Клименко Л. телефонних дзвінків з метою повідомлення К. К. М. про судові засідання 8 квітня 2011 р., але телефон знаходився поза зоною досяжності.

Не надана була оцінка факту перевірки Генеральною прокуратурою України та прокуратурою Харківської області дій працівників прокуратури щодо дотримання норм законодавства про захист прав обвинуваченого З. В. М. та наявності підстав для усунення К. К. М. від захисту З. В. М.

Таким чином, колегія суддів доходить висновку, що ВРЮ прийняла рішення без урахування приписів ч. 3 ст. 2 вимог КАСУ.

Враховуючи вимоги ч. 2 ст. 11 КАСУ, відповідно до якої суд розглядає адміністративні справи не інакше як за позовною заявою, поданою відповідно до цього Кодексу, і не може виходити за межі позовних вимог, суд може вийти за межі заявлених позовних вимог тільки в разі, якщо це необхідно для повного захисту прав, свобод та інтересів сторін чи третіх осіб, про захист яких вони просять, та приписи п. 1 ч. 2 ст. 162 КАСУ, згідно з яким у разі задоволення адміністративного позову суд може прийняти постанову, зокрема, про скасування рішення, колегія суддів доходить висновку захистити порушене право позивачки шляхом скасування рішення Вищої ради юстиції від 18 грудня 2012 р. № 1220/0/15-12 про внесення подання Президенту України про звільнення І. Л. О. з посади судді Ленінського районного суду м. Харкова за порушення присяги.

На підставі наведеного, керуючись статтями 18, 159–163, 171-1 КАСУ, суд

П О С Т А Н О В И В:

Адміністративний позов І. Л. О. до Вищої ради юстиції про скасування рішення задовольнити повністю.

Скасувати рішення Вищої ради юстиції від 18 грудня 2012 р. про внесення подання про звільнення І. Л. О. з посади судді Ленінського районного суду м. Харкова за порушення присяги.

Постанова є остаточною і не підлягає перегляду в апеляційному чи касаційному порядку.

Повний текст постанови буде виготовлений у строк, передбачений ч. 3 ст. 160 КАСУ.

ПОСТАНОВА

Вищого адміністративного суду України
від 27 березня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії: Кравцова О. В. (головуючий), Блажівської О. В., Зайцева М. П., Масло І. В., Смоковича М. І. (судді), за участю: позивача — О. Ю. В., представника позивача — І. Д. О., представника відповідача — П. Ю. О., розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні Вищого адміністративного суду України справу за адміністративним позовом О. Ю. В. до Верховної Ради України про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити дії,

ВСТАНОВИВ:

5 лютого 2013 р. О. Ю. В. звернувся до Вищого адміністративного суду України як суду першої інстанції з позовом до Верховної Ради України, в якому, враховуючи уточнення позовних вимог, просив:

— визнати протиправними дії Верховної Ради України щодо проведення пленарних засідань Верховної Ради України 13 грудня 2012 р., 18 грудня 2012 р., 25 грудня 2012 р., 10 січня 2013 р. та 11 січня 2013 р. без проведення до їх початку поіменної реєстрації у спосіб, що унеможливило реєстрацію одного народного депутата України замість іншого;

— зобов'язати відповідача проводити пленарні засідання із застосуванням електронної системи для голосування, яка унеможливило реєстрацію та голосування одним депутатом замість іншого.

У позові О. Ю. В. вказав, що 13 грудня 2012 р. набув чинності Закон України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» від 6 грудня 2012 р. № 5520-VI. Вказаним законом було внесено зміни до положень статей 26, 37, 47 Регламенту, які регулюють порядок реєстрації народних депутатів України для участі у пленарних засіданнях Верховної Ради України, встановлений порядок голосування народними депутатами України на пленарних засіданнях.

Позивач також зазначив, що, починаючи з 13 грудня 2012 р., щодня поіменна реєстрація народними депутатами України повинна здійснюватися за допомогою електронної системи голосування виключно способом, який унеможливило реєстрацію одного депутата замість іншого. Альтернативним способом голосування є голосування шляхом підняття руки. Інших способів проведення відкритого голосування Регламентом не передбачено. Проте жодних змін до роботи електронної системи для голосування «Рада-3», яка використовується у залі пленарних засідань Верховної Ради України, внесено не було, жодних перешкод для реєстрації одним депутатом замість іншого за допомогою електронної картки для голосувань не було здійснено.

Крім того, у позовній заяві, позивач вказав, що як народний депутат Верховної Ради України він бажає дотримуватись вимог Регламенту Верховної Ради України, а саме — брати участь у легітимних пленарних засіданнях, що є неможливим через порушення Верховною Радою України норм чинного законодавства, у зв'язку з чим і звернувся до суду з позовною заявою.

У судовому засіданні позивач та його представник підтримали позовні вимоги в повному обсязі та просили їх задовольнити.

Представник відповідача в своїх запереченнях та у судовому засіданні пояснив, що на сьогодні у Верховній Раді України діє електронна система, відповідно до якої кожний депутат реєструється та голосує під час пленарних засідань за допомогою індивідуальної особистої електронної картки. На думку відповідача така система відповідає ч. 3 ст. 84 Конституції України, нормам Регламенту Верховної Ради України та унеможливорює реєстрацію та голосування одного депутата замість іншого, а той факт, що депутати під час реєстрації та голосування використовують не лише свої картки, але і картки своїх колег, свідчить лише про порушення норм закону окремими депутатами, а не всім колегіальним органом.

Заслухавши пояснення сторін, з'ясувавши обставини справи та перевіrivши їх доказами в межах заявлених позовних вимог, колегія суддів встановила таке.

Частиною 1 ст. 71 КАСУ передбачено, що кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених ст. 72 цього Кодексу.

Колегія суддів вважає, що позивач та представник позивача не довели обставини, на яких ґрунтується позов, а саме: не довели наявності факту реєстрації одного депутата замість іншого, не вказавши прізвища таких народних депутатів України.

Відповідно до ч. 2 ст. 71 КАСУ в адміністративних справах про неправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову, у зв'язку з чим колегія суддів не погоджується із доводами позивача стосовно того, що відповідач повинен довести наявність факту порушення норм Регламенту.

Разом з тим колегія суддів доходить висновку, що відповідач довів, що пленарні засідання 13 грудня 2012 р., 18 грудня 2012 р., 25 грудня 2012 р., 10 січня 2013 року та 11 січня 2013 р. відбувались з проведенням до їх початку поіменної реєстрації у спосіб, що унеможливорює реєстрацію одного народного депутата України замість іншого, з огляду на таке.

13, 18, 25 грудня 2012 р. та 10, 11 січня 2013 р. проводились пленарні засідання Верховної Ради України.

На думку О. Ю. В., зазначені засідання Верховної Ради України проводились із порушенням Регламенту, тобто шляхом реєстрації деяких депутатів одного за іншого, у зв'язку з чим позивач звертається до суду з цим позовом.

Спірні правовідносини регулюються Конституцією України, Регламентом Верховної Ради України, затвердженим Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (далі — Регламент), Законом України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» від 6 грудня 2012 р. № 5520-VI (далі — Закон) та Положенням про Апарат Верховної Ради України, затвердженим розпорядженням Голови Верховної Ради України від 31 травня 2000 р. № 459 (далі — Положення).

Відповідно до ч. 3 ст. 84 Конституції України голосування на засіданнях Верховної Ради України здійснюється народним депутатом України особисто.

Відповідно до ч. 1 ст. 26 Регламенту (в редакції від 6 грудня 2012 р., що діяла з 13 грудня 2012 р.) перед відкриттям кожного пленарного засідання проводиться реєстрація народних депутатів особисто на підставі пред'явлення посвідчення народного депутата та підтвердження своєї присутності власноручним підписом. У залі засідань Верховної Ради народний депутат реєструється за допомогою електронної системи в такий спосіб, що унеможлиблює здійснення реєстрації замість народного депутата іншою особою.

Ця стаття Регламенту не встановлює, яким саме способом повинна відбуватись реєстрація, що унеможлиблює здійснення реєстрації одним народним депутатом замість іншого народного депутата.

Разом з тим відповідно до ст. 147 Конституції України та Закону України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р. № 422/96-ВР Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні і лише він дає офіційне тлумачення Конституції України та законам України.

Тобто тлумачення будь-яких норм Регламенту не відноситься до компетенції Вищого адміністративного суду України.

У судовому засіданні представник відповідача пояснив, що фактично зараз у Верховній Раді України використовується електронна система, яка унеможлиблює реєстрацію одного депутата замість іншого.

Колегія суддів зазначає, що у судовому засіданні позивач та його представник не довели факт реєстрації одного народного депутата замість іншого.

Крім того, частинами 3–6 ст. 48 Регламенту передбачено, що у разі порушення встановленої цим Регламентом процедури при розгляді й голосуванні проекту закону, постанови, іншого акта Верховної Ради народний депутат, інший суб'єкт права законодавчої ініціативи чи його представник можуть звернутися до головуючого на пленарному засіданні із заявою про порушення цього Регламенту при розгляді й голосуванні питання.

Головуючий на пленарному засіданні повинен невідкладно вжити заходів для усунення порушень цього Регламенту, які виникли при розгляді й голо-

суванні питання, або у разі виникнення перешкод, які могли вплинути на результати голосування під час його проведення, провести за рішенням Верховної Ради повторне голосування без обговорення.

У разі якщо в результаті вжитих головуємим на пленарному засіданні заходів не забезпечено припинення порушення цього Регламенту та не усунуто наслідків цього порушення при голосуванні за закон, постанову чи інший акт Верховної Ради в цілому або якщо головуючий на пленарному засіданні залишив заяву без розгляду, народний депутат, інший суб'єкт права законодавчої ініціативи може у дводенний строк звернутися до Голови Верховної Ради України з відповідною письмовою заявою.

Одночасно народний депутат, інший суб'єкт права законодавчої ініціативи вносить проект постанови Верховної Ради про скасування рішення Верховної Ради про прийняття закону, постанови чи іншого акта Верховної Ради в цілому.

У судовому засіданні представники сторін не заперечували, що О. Ю. В. правом, передбаченим ст. 48 Регламенту, не скористався.

Позивач та його представник у судовому засіданні пояснили, що Верховна Рада України як колегіальний орган на виконання вимог Регламенту не внесла змін до електронної системи з метою реєстрації у спосіб, що унеможливує здійснення реєстрації замість народного депутата іншою особою.

З цього приводу колегія суддів зазначає таке.

З системного аналізу норм Конституції України, Регламенту та Рішення Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 р. № 17-рп/2002 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (щодо повноважності Верховної Ради України) впливає, що Верховна Рада України — це єдиний колегіальний орган законодавчої влади, що здійснює свою законодавчу владу самостійно, повноваження якого реалізуються спільною діяльністю народних депутатів України на засіданнях Верховної Ради України під час її сесій.

Статтею 7 Регламенту передбачено, що організаційне, правове, наукове, документальне, інформаційне, експертно-аналітичне, матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності Верховної Ради, її органів, народних депутатів, депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді здійснює Апарат Верховної Ради.

Структура Апарату Верховної Ради затверджується більшістю голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради за поданням комітету, до предмета відання якого належать питання регламенту.

Згідно з частинами 1, 6 ст. 1 Положення, Апарат Верховної Ради України (далі — Апарат) є органом, який здійснює правове, наукове, організаційне, документальне, інформаційне, кадрове, фінансово-господарське, матеріаль-

но-технічне, соціально-побутове та інше забезпечення діяльності Верховної Ради України, народних депутатів України.

Апарат є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

Пунктом 10 розділу 5 Положення передбачено, що на апарат покладаються завдання в сфері інформаційного та комп'ютерно-технологічного забезпечення; організація, створення і забезпечення функціонування комп'ютеризованої інформаційної системи колективного користування, що охоплює законотворчий процес; інформаційно-технологічне забезпечення ведення пленарних засідань Верховної Ради України; методичне і технологічне супроводження комп'ютеризованої обробки проектів законів на всіх стадіях їх проходження у Верховній Раді України; ведення баз даних процесу законотворення; організація проведення науково-дослідницьких та конструкторських робіт по створенню проблемно-орієнтованих комплексів і робочих місць у Верховній Раді України, удосконалення системи правової інформації, участь в реалізації завдань правової інформатизації України.

Отже, Апарат Верховної Ради України є окремим суб'єктом владних повноважень, до сфери діяльності якого належить впровадження будь-яких електронних систем та його не можна ототожнювати з Верховною Радою України як колегіальним органом.

Відповідно до статей 18, 171-1 КАСУ Вищому адміністративному суду України як суду першої інстанції підсудні справи щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів або всеукраїнського референдуму, справи про дострокове припинення повноважень народного депутата України, а також справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Відповідно до ч. 1 ст. 52 КАСУ суд першої інстанції, встановивши, що з адміністративним позовом звернулася не та особа, якій належить право вимоги, або не до тієї особи, яка повинна відповідати за адміністративним позовом, може за згодою позивача допустити заміну первинного позивача або відповідача належним позивачем або відповідачем, якщо це не потягне за собою зміни підсудності адміністративної справи.

Таким чином, колегія суддів доходить висновку, що позивач звернувся із позовом до неналежного суб'єкта владних повноважень (Верховної Ради України, а не Апарату Верховної Ради України), проте заміну відповідача здійснити неможливо, оскільки це не призведе до зміни підсудності.

Щодо позовних вимог про зобов'язання відповідача проводити пленарні засідання із застосуванням електронної системи для голосування, яка унеможливило реєстрацію одним депутатом замість іншого, колегія суддів зазначає, що ця вимога не підлягає задоволенню, оскільки є похідною від

позовних вимог про визнання протиправними дії Верховної Ради України щодо проведення пленарних засідань Верховної Ради України 13 грудня 2012 р., 18 грудня 2012 р., 25 грудня 2012 р., 10 січня 2013 р. та 11 січня 2013 р. без проведення до їх початку поіменної реєстрації у спосіб, що унеможливує реєстрацію одного народного депутата України замість іншого.

Щодо позовної вимоги про зобов'язання відповідача проводити пленарні засідання із застосуванням електронної системи для голосування, яка унеможливує голосування одним депутатом замість іншого, колегія суддів зазначає таке.

Частиною 2 ст. 37 Регламенту (в редакції від 6 грудня 2012 р., що діяла з 13 грудня 2012 р.) передбачено, що відкрите голосування здійснюється:

1) кожним народним депутатом особисто за допомогою електронної системи в такий спосіб, що унеможливує голосування замість народного депутата іншою особою. Результати голосування фіксуються поіменно, в тому числі з можливим роздрукуванням результатів голосування кожного народного депутата. На вимогу народних депутатів результати голосування можуть висвітлюватися на інформаційному табло електронної системи в залі засідань по депутатських фракціях (депутатських групах);

2) шляхом підняття руки (у разі відсутності технічної можливості голосування за допомогою електронної системи).

Слід вказати, що суду не надано доказів того, що на пленарних засіданнях 13, 18, 25 грудня 2012 р. та 10, 11 січня 2013 р. голосування відбувалось з порушенням вимог наведених норм.

Крім того, щодо позовної вимоги про зобов'язання відповідача проводити пленарні засідання із застосуванням електронної системи для голосування, яка унеможливує реєстрацію та голосування одним депутатом замість іншого, колегія суддів зазначає таке.

Відповідно до ч. 1 ст. 2 КАСУ завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

Таким чином, можна захистити право особи від існуючих порушень, а не тих, які, на думку цієї особи, можуть виникнути чи відбутися у майбутньому.

З наведених підстав колегія суддів доходить висновку відмовити О. Ю. В. в задоволенні позовних вимог в повному обсязі.

На підставі наведеного, керуючись статтями 18, 159–163, 171-1 КАСУ, суд

П О С Т А Н О В И В:

У задоволені позову О. Ю. В. до Верховної Ради України про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії відмовити повністю.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає.

П О С Т А Н О В А

Вищого адміністративного суду України

від 11 квітня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії: Кравцова О. В. (головуючий), Веденяпіна О. А., Масло І. В., Цвіркуна Ю. І., Шведа Е. Ю., за участю позивача — К. Ю. А., представників відповідача — В. П. І., Л. А. М., розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні Вищого адміністративного суду України справу за адміністративним позовом К. Ю. А. до Верховної Ради України про визнання дій протиправними,

В С Т А Н О В И В:

8 квітня 2013 р. К. Ю. А. звернувся до Вищого адміністративного суду України з позовом до Верховної Ради України, Голови Верховної Ради України Р. В. В., Президента України, в якому просив:

1) визнати протиправними дії Верховної Ради України щодо проведення пленарного засідання 4 квітня 2013 р. в будинку комітетів Верховної Ради України на вул. Банковій, 6-8;

2) визнати незаконними дії Верховної Ради України щодо прийняття рішень, якими:

а) прийняті за основу:

проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення інституційної системи захисту персональних даних (реєстр. № 2282);

проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення пені у разі невиплати заробітної плати, стипендії, пенсії чи іншої, встановленої законом, виплати або її затримки (реєстр. № 2547);

проект закону про внесення змін до Закону України «Про угоди про розподіл продукції» (щодо державного регулювання укладення та виконання угод) (реєстр. № 2291);

проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку із запровадженням державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (реєстр. № 1177);

проект закону про внесення змін до КУпАП щодо відповідальності посадових осіб операторів електронних майданчиків (реєстр. № 2138);

проект закону про внесення змін до ПКУ щодо зміни кодифікації видів економічної діяльності (реєстр. № 1246);

проект закону про внесення змін до ПКУ щодо реєстрації осіб як платників податків (реєстр. № 2029);

проект закону про внесення змін до ст. 287 МКУ (щодо створення і функціонування індустріальних парків) (реєстр. № 2084);

проект закону про погашення заборгованості державних підприємств вугільної галузі до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України (реєстр. № 1178);

проект закону «Про особливості діяльності санаційного банку» (реєстр. № 1154);

проект закону про внесення змін до ст. 265 ПКУ щодо об'єктів житлової нерухомості (реєстр. № 2405);

проект закону про внесення зміни до ст. 21 Закону України «Про судову експертизу» (щодо кадрового забезпечення) (реєстр. № 2144);

проект закону про внесення зміни до ст. 14 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» (щодо бюджетного фінансування) (реєстр. № 2102);
б) прийняті в цілому:

Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо визначення деяких доходів бюджету» (реєстр. за № 2177);

Закон України «Про внесення змін до додатка № 3 Закону України “Про Державний бюджет України на 2013 рік”» (щодо функціонування Міністерства доходів і зборів України та Державної служби України з надзвичайних ситуацій) (реєстр. за № 2408);

Закон України «Про внесення зміни до ст. 1 Закону “Про пенсії за особливі заслуги перед Україною” щодо призначення пенсії батькам, які виховали п'ятеро і більше дітей» (реєстр. № 1244);

Закон України «Про внесення змін до статті 6 Закону “Про Державний бюджет України на 2013 рік”» (щодо державних гарантій) (реєстр. № 2476);

Закон України «Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014–2018 роки» (реєстр. № 1184);

Закон України «Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2013 рік”» (щодо створення сприятливих умов для розвитку системи кредитування агропромислового комплексу) (реєстр. № 2655);

Закон України «Про внесення змін до статті 16 Закону України “Про здійснення державних закупівель”» (щодо зміни конкурсних умов) (реєстр. № 0884);

Закон України «Про внесення зміни до пункту 4 розділу XXI “Прикінцеві та перехідні положення” Митного кодексу України» щодо звільнення від опо-

даткування ввізним митом товарів, що ввозяться на митну територію України у рамках реалізації проектів (програм) за рахунок міжнародної технічної допомоги, яка надається відповідно до чинних міжнародних договорів, ініціативи країн Великої вісімки «Глобальне партнерство проти розповсюдження зброї та матеріалів масового знищення» (реєстр. № 0974);

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільної сплати єдиного внеску» (реєстр. № 0917);

3) зобов'язати Голову Верховної Ради України Р. В. В. утриматись від підписання прийнятих на пленарному засіданні Верховної Ради України 4 квітня 2013 р. рішень;

4) зобов'язати Голову Верховної Ради України Р. В. В. утриматись від направлення на підпис Президенту України текстів законів, прийнятих на пленарному засіданні Верховної Ради України 4 квітня 2013 р.;

5) зобов'язати Президента України утриматись від підписання текстів законів, прийнятих на пленарному засіданні Верховної Ради України 4 квітня 2013 р.

Ухвалою Вищого адміністративного суду України від 9 квітня 2013 р. К. Ю. А.:

— відмовлено у відкритті провадження в адміністративній справі в частині позовних вимог про визнання незаконними дій Верховної Ради України щодо прийняття рішень та про зобов'язання Президента України утриматись від підписання текстів законів, прийнятих на пленарному засіданні Верховної Ради України 4 квітня 2013 р.;

— повернуто позовну заяву в частині позовних вимог до Голови Верховної Ради України Р. В. В.

Таким чином, предметом цього судового розгляду є позовні вимоги про визнання протиправними дій Верховної Ради України щодо проведення пленарного засідання 4 квітня 2013 р. в конференц-залі Верховної Ради України (вул. Банкова, 6-8).

У позові К. Ю. А. вказав, що Верховною Радою України були порушені його права на участь в управлінні державними справами через обраних до парламенту представників — народних депутатів України, оскільки під час засідання 4 квітня 2013 р. були відсутні («протиправно усунуті») народні депутати України від політичних партій «Свобода», «Удар» та «Батьківщина», які не брали участі в обговоренні законопроектів та внесенні до них змін, як це передбачено Регламентом Верховної Ради України.

Проведення пленарного засідання без повного складу народних депутатів України порушує права як самих депутатів, так і громадян України, оскільки проведення засідання парламенту саме в такому складі унеможливорює реалізацію народними депутатами тих завдань, які ставили перед ними виборці.

Просив задовольнити позов. Крім того, подав заяву про прискорення розгляду цієї справи.

У судовому засіданні позивач підтримав свій позов та просив його задовольнити в повному обсязі.

Представник відповідача — В. П. І. надав до суду письмові пояснення, вказавши, що позивачем не надано будь-яких доказів порушення його прав Верховною Радою України у сфері публічно-правових відносин, крім того, порушені в позові питання належать до компетенції та внутрішньоорганізаційних питань Верховної Ради України, про що зазначав у своїх рішеннях Конституційний Суд України. Крім того, рішення про проведення пленарного засідання 4 квітня 2013 р. приймалося протокольоно, що відповідає вимогам законодавства України. Гласність засідання була забезпечена шляхом трансляції по телебаченню, радіо, розміщення інформації на веб-сайті Верховної Ради України. Голосування народними депутатами України здійснювалось особисто шляхом підняття рук, про що було прийнято відповідне рішення.

Представники відповідача у судовому засіданні письмові пояснення підтримали та просили суд відмовити у задоволенні позовних вимог повністю.

Заслухавши сторін у справі, з'ясувавши обставини справи та перевіривши їх доказами в межах заявлених позовних вимог, колегія суддів доходить висновку, що позовні вимоги не підлягають задоволенню з огляду на таке.

2 квітня 2013 р. у зв'язку з блокуванням залу засідань Верховної Ради України вечірнє засідання Верховної Ради України не було закрито.

Станом на 4 квітня 2013 р. блокування залу засідань Верховної Ради України припинено не було.

4 квітня 2013 р. о 10 год 45 хв розпочалось пленарнє засідання Верховної Ради України в конференц-залі Верховної Ради України, яке відбувалось під головуванням Голови Верховної Ради України Р. В. В.

Після оголошення того, що в залі зареєструвались 244 народних депутати, головуючий поставив на обговорення питання щодо можливості провести десяте пленарнє засідання Верховної Ради України.

244 народних депутати України проголосували за пропозицію про проведення пленарного засідання Верховної Ради України в конференц-залі.

Р. В. В. оголосив вечірнє засідання Верховної Ради України вівторка (2 квітня 2013 р.) закритим, а ранковє засідання Верховної Ради України (4 квітня 2013 р.) відкритим.

Далі головуючий поставив на обговорення питання про проведення пленарного засідання без використання електронної системи, а проведення голосування шляхом підняття руки, за що проголосували 243 народних депутати України, один утримався.

На пленарному засіданні 4 квітня 2013 р. було прийнято в цілому 9 законів України та прийнято за основу 13 законопроектів.

Не погоджуючись з тим, що пленарне засідання 4 квітня 2013 р. проводилося в конференц-залі (вул. Банкова, 6-8) Верховної Ради України, та вважаючи такі дії відповідача протиправними, позивач звернувся з цим позовом до суду.

Спірні правовідносини регулюються Конституцією України, Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (далі — Регламент).

Діяльність Верховної Ради України є невід'ємною складовою суспільного життя в Україні.

Відповідно до ст. 75 Конституції України єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент — Верховна Рада України.

Згідно зі ст. 76 Конституції України конституційний склад Верховної Ради України — чотириста п'ятдесят народних депутатів України, які обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років.

Рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (щодо повноважності Верховної Ради України) від 17 жовтня 2002 р. № 17-рп/2002 (далі — Рішення Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 р.) встановлено, що Верховна Рада України визначена у ст. 75 Конституції України парламентом — єдиним органом законодавчої влади в Україні. Як орган державної влади Верховна Рада України є колегіальним органом, який складають чотириста п'ятдесят народних депутатів України. Повноваження Верховної Ради України реалізуються спільною діяльністю народних депутатів України на засіданнях Верховної Ради України під час її сесій. Визначення Верховної Ради України єдиним органом законодавчої влади означає, що жоден інший орган державної влади не уповноважений приймати закони. Верховна Рада України здійснює законодавчу владу самостійно, без участі інших органів.

Статтею 82 Конституції України встановлено, що Верховна Рада України є повноважною за умови обрання не менш як двох третин від її конституційного складу.

З Рішення Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 р. вбачається, що зазначена в Конституції України кількість — чотириста п'ятдесят народних депутатів України — є верхньою межею кількісного складу Верховної Ради України. Це не виключає, що реальна кількість обраних і повноважних народних депутатів України через різні обставини за результатами виборів може виявитися меншою або скоротитися у процесі функціонування парламенту внаслідок дострокового припинення повноважень народних депутатів України у передбачених Конституцією України випадках. Таке зменшення складу Верховної Ради України, якщо при цьому не порушується

межа кількісного складу (триста повноважних народних депутатів України), не може вважатися підставою для припинення її роботи, оскільки вона як представницький орган працює за демократичним принципом прийняття рішень не одногосно, а конституційно визначеною більшістю (ст. 91 Конституції України).

28 жовтня 2012 р. на чергових виборах народних депутатів України було обрано 445 парламентаріїв, тобто кількісний склад Верховної Ради України відповідав конституційно визначеній кількості народних депутатів України для визнання його повноважним.

Станом на 4 квітня 2013 р. Верховна Рада України була правомочною, оскільки її кількісний склад відповідав законодавчо визначеному кількісному критерію, що не заперечують сторони у справі.

За змістом ст. 19 Конституції України всі органи влади, у тому числі законодавчої, здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах.

Частиною 4 ст. 82 Основного Закону передбачено, що порядок роботи Верховної Ради України встановлюється Конституцією України та Законом про регламент Верховної Ради України.

Відповідно до ч. 1 ст. 82 Конституції України Верховна Рада України працює сесійно.

Зазначене положення також закріплене в ст. 9 Регламенту Верховної Ради України, відповідно до якої Верховна Рада проводить свою роботу сесійно (ч. 1); сесії Верховної Ради складаються, зокрема, із засідань Верховної Ради; засідання Верховної Ради можуть бути, зокрема, пленарними (ч. 5).

Стаття 19 Регламенту визначає, що за звичайних обставин перший і третій тижні кожного календарного місяця впродовж сесії відводяться для пленарних засідань Верховної Ради.

Постановою Верховної Ради України «Про календарний план проведення другої сесії Верховної Ради України сьомого скликання» від 11 січня 2013 р. № 27-VII був затверджений календарний план, відповідно до якого 4 квітня 2013 р. повинно було проводитися пленарне засідання.

Згідно з ч. 1 ст. 20 Регламенту порядок денний сесії Верховної Ради затверджується Верховною Радою на кожну чергову сесію.

Частиною 3 ст. 22 Регламенту передбачено, що проект постанови Верховної Ради про затвердження порядку денного сесії Верховної Ради приймається в цілому більшістю голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради.

Постановою Верховної Ради України «Про порядок денний другої сесії Верховної Ради України сьомого скликання» від 2 квітня 2013 р. № 158-VII був затверджений порядок денний другої сесії Верховної Ради України сьомого скликання (додаток до постанови).

На виконання вимог ч. 2 ст. 24 Регламенту розклад засідань Верховної Ради України на 2–5 квітня 2013 р. був узгоджений з Погоджувальною радою депутатських фракцій 1 квітня 2013 р.

Як вбачається зі стенограми десятого пленарного засідання від 4 квітня 2013 р. та протоколу № 10 пленарного засідання Верховної Ради України від 4 квітня 2013 р., на цьому засіданні були присутні 244 народних депутати України.

У Рішенні Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 р. зазначено: «Верховна Рада України є повноважною, тобто набуває здатності приймати закони і реалізовувати інші свої конституційно визначені повноваження, за умови обрання не менш як двох третин від її конституційного складу. Ця конституційна вимога є умовою повноважності Верховної Ради України протягом всього періоду скликання і не може розглядатися лише як підстава для відкриття її першого засідання першої сесії. У разі зменшення з будь-яких причин складу парламенту до кількості, меншої ніж триста народних депутатів України, діяльність Верховної Ради України має бути зупинена до складення присяги належним числом відповідно обраних народних депутатів України. Водночас Конституція України не передбачає, як сформульовано в конституційному поданні, «постійної фізичної присутності» на засіданнях Верховної Ради України такої ж кількості народних депутатів України, яка є необхідною для набуття Верховною Радою України якості повноважного органу державної влади».

Верховна Рада України правомочна приймати закони і реалізовувати інші конституційно визначені повноваження за умови присутності на її пленарних засіданнях на момент голосування не менше тієї кількості народних депутатів України, яка згідно з Конституцією України необхідна для прийняття відповідного рішення (ч. 4 ст. 89, ст. 91, ч. 4 ст. 94, частини 2, 5, 6 ст. 111, ч. 1 ст. 135, ст. 155, ч. 1 ст. 156) (Рішення Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 р.).

Пленарні засідання — основна форма діяльності Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади під час її сесій. Це — регулярні зібрання народних депутатів України у визначений час і у визначеному місці, що проводяться за встановленою процедурою. На них розглядаються питання, віднесені Конституцією України до повноважень Верховної Ради України, і приймаються відповідні рішення з цих питань шляхом голосування народних депутатів України (Рішення Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 р.).

Відповідно до ч. 1 ст. 2 Регламенту Верховна Рада проводить засідання у будинку Верховної Ради (м. Київ, вул. Грушевського, 5).

Згідно з ч. 2 цієї статті Регламенту за рішенням Верховної Ради, прийнятим більшістю народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради, її засідання можуть проводитися в іншому місці.

Рішення про проведення пленарного засідання 4 квітня 2013 р. в конференц-залі Верховної Ради України було прийнято більшістю народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, що підтверджується стенограмою десятого пленарного засідання від 4 квітня 2013 р. та протоколом № 10 пленарного засідання Верховної Ради України від 4 квітня 2013 р.

Відповідно до ч. 1 ст. 46 Регламенту рішеннями Верховної Ради України є акти Верховної Ради, а також процедурні та інші рішення, які заносяться до протоколу пленарних засідань Верховної Ради.

Таким чином, доводи позивача про протиправність дій Верховної Ради України щодо проведення пленарного засідання є необґрунтованими.

На думку позивача, протиправність дій відповідача також полягає в порушенні встановленого законом порядку проведення голосування шляхом підняття руки.

З цього приводу варто зазначити таке.

Статтею 37 Регламенту передбачено, що рішення Верховної Ради приймаються відкритим або таємним голосуванням у порядку, визначеному цим Регламентом (статті 47–50).

Відповідно до ч. 2 ст. 37 Регламенту відкрите голосування здійснюється:

1) кожним народним депутатом особисто за допомогою електронної системи в такий спосіб, що унеможлиблює голосування замість народного депутата іншою особою. Результати голосування фіксуються поіменно, в тому числі з можливим роздрукуванням результатів голосування кожного народного депутата. На вимогу народних депутатів результати голосування можуть висвітлюватися на інформаційному табло електронної системи в залі засідань по депутатських фракціях (депутатських групах);

2) шляхом підняття руки (у разі відсутності технічної можливості голосування за допомогою електронної системи).

Як вбачається зі стенограми десятого пленарного засідання від 4 квітня 2013 р., головуючий ставив на обговорення питання про проведення пленарного засідання без використання електронної системи, а проведення голосування шляхом підняття руки, за що проголосували 243 народних депутати України, один утримався.

Таким чином, доводи К. Ю. А. стосовно протиправності дій Верховної Ради України, що полягають у порушенні встановленого законом порядку проведення голосування шляхом підняття руки, не ґрунтуються на вимогах закону.

З огляду на наведене колегія суддів доходить висновку, що проведення 4 квітня 2013 р. десятого пленарного засідання Ради за наявності присутніх

244 народних депутатів України відповідає вимогам законодавства України, що свідчить про те, що Верховна Рада України була правомочна реалізовувати конституційно визначені повноваження, зокрема приймати закони, які можуть бути подані на підпис Голові Верховної Ради України і, у разі їх підписання, у подальшому подані на підпис Президенту України відповідно до вимог законодавства України.

При цьому судом ураховується ухвала Конституційного Суду України «Про припинення конституційного провадження у справі за конституційними поданнями 57 та 69 народних депутатів України щодо визнання неконституційними актів, прийнятих на засіданні частини народних депутатів України у приміщенні “Українського дому” 21 січня та 1 лютого 2000 року» від 27 червня 2000 р. № 2-уп/2000.

При розгляді цієї справи Конституційний Суд України проводив дослідження з подібних правовідносин.

Так, у п. 3 цієї ухвали зазначається, що Конституційний Суд України керується тим, що події у Верховній Раді України 21 січня та 1 лютого 2000 р. не мали наслідком порушення принципів Конституції України, які є основою конституційного ладу держави. Всі органи влади, в тому числі законодавчої, здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах. Не відбулося змін і в структурі Верховної Ради України, яка працює сесійно. Збережені публічність та принцип більшості у прийнятті рішень. Верховна Рада України, її депутатський корпус і надалі є об'єктивним і важливим чинником державного розвитку. Парламент здійснює законодавчу діяльність та повноваження щодо парламентського контролю, бере участь у формуванні органів виконавчої і судової влади, підтримує міжнародні зв'язки.

Також у п. 6 цієї ухвали Конституційний Суд України зазначає, що в більшості європейських держав існує принцип, згідно з яким правила процедури є внутрішньою справою парламенту, оскільки законодавча влада має достатньо засобів самоконтролю та перевірки прийнятих нею рішень.

Зі змісту п. 7 цієї ухвали випливає, що проведене Конституційним Судом України дослідження свідчить, що предмет оскарження виник з факту партійно-фракційного розмежування у парламенті, має регламентне, процедурне, політико-моральне значення, а рішення, прийняті в «Українському домі», є, по суті, елементом політичного процесу; ці проблеми є проблемами самої Верховної Ради України.

Крім того, судова колегія бере до уваги те, що Конституційний Суд України в цій ухвалі та інших рішеннях вказував на те, що відповідно до ч. 1 ст. 152 Конституції України закони та інші правові акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду,

ухвалення або набрання ними чинності. Згідно з позицією Конституційного Суду України, неконституційним може бути визнаний лише той правовий акт Верховної Ради України, у процесі прийняття чи схвалення якого або набрання ним чинності було порушено процедурні вимоги, що встановлюються безпосередньо Конституцією України, а не іншими правовими актами. До вказаної конституційної процедури належать такі вимоги: прийняття законів, постанов та інших актів парламенту виключно на його пленарних засіданнях шляхом голосування, яке здійснюється народним депутатом України особисто; наявність кількості голосів народних депутатів України від конституційного складу парламенту, яка необхідна для прийняття його актів. Інші питання процедури голосування вирішуються законом про регламент Верховної Ради України (Рішення Конституційного Суду України від 12 липня 2000 р. № 9-рп/2000, від 17 жовтня 2002 р. № 17-рп/2002, ухвали від 16 червня 2011 р. № 19-у/2011, від 14 липня 2011 р. № 35-у/2011, від 27 грудня 2011 р. № 65-у/2011, від 25 лютого 2004 р. № 18-у/2004).

Позивач у позові також зазначив, що не є такими, що перешкоджають проведенню засідань Верховної Ради України згідно з ч. 1 ст. 2 Регламенту, застосування окремими політичними силами методів політичної боротьби, які мали місце 4 квітня 2013 р. у сесійній залі Верховної Ради України (наприклад, тимчасове блокування парламентської трибуни не може розглядатися як правова підстава для проведення пленарних засідань парламенту за межами будинку Верховної Ради України).

З цього приводу колегія суддів вважає за необхідне вказати таке.

Як вбачається зі стенограми пленарного засідання народних депутатів від 4 квітня 2013 р. та протоколу № 10 пленарного засідання Верховної Ради України від 4 квітня 2013 р., 2 квітня 2013 р. у зв'язку з блокуванням залу засідань Верховної Ради України вечірнє засідання Верховної Ради України не було закрито.

4 квітня 2013 р. блокування зали засідань Верховної Ради України припинено не було.

Блокування зали засідань Верховної Ради України частиною народних депутатів України, в тому числі з 2 по 4 квітня 2013 р., визнається судом загальновідомою обставиною, яку не потрібно доказувати відповідно до ч. 2 ст. 72 КАСУ.

Конституційний Суд України неодноразово вказував на те, що «між повноваженнями окремого народного депутата України і компетенцією Верховної Ради України в цілому існує особливий зв'язок». Наявність уповноваженого парламенту залежить від виконання певних вимог, адресованих народним депутатам України, від наявності у них повноважень. Законодавство України розрізняє діяльність народних депутатів України, коли вони колективно здійснюють певні повноваження (ініціювання питання про відповідаль-

ність Кабінету Міністрів України, звернення до Конституційного Суду України, ініціювання законопроектів про внесення змін до Конституції України тощо), і спільну діяльність народних депутатів України, якою здійснюються повноваження Верховної Ради України як колегіального органу державної влади. При цьому Конституція України не передбачає можливості неучасті народного депутата України у голосуванні. У тексті присяги сформульовано, зокрема, зобов'язання народного депутата України «додержуватися Конституції України та законів України (ч. 1 ст. 79 Конституції України). Це положення конкретизовано у п. 4 ч. 1 ст. 24 Закону України «Про статус народного депутата України», згідно з яким особиста участь у голосуванні з питань, що розглядаються Верховною Радою України, є обов'язком народного депутата України». Виконання народним депутатом України своїх обов'язків в інтересах усіх співвітчизників впливає із змісту присяги, яку складає народний депутат України перед Верховною Радою України (ч. 1 ст. 79 Конституції України) (Рішення Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 р. № 17-рп/2002; від 7 липня 1998 р. № 11-рп/98).

Згідно зі ст. 79 Конституції України перед вступом на посаду народні депутати України складають перед Верховною Радою України таку присягу: «Присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу. Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників».

Згідно з ч. 4 ст. 47 Регламенту народний депутат на пленарному засіданні не повинен перешкоджати розгляду питань порядку денного, в тому числі шляхом блокування трибуни, перешкоджання роботі головуючого на пленарному засіданні, а також голосуванню інших народних депутатів.

Отже, системний аналіз законодавчих норм дає підстави для висновку, що належне виконання народними депутатами України своїх повноважень, зокрема бути присутніми на пленарних засіданнях, голосувати, не перешкоджати розгляду питань порядку денного чи голосуванню іншим народним депутатам, є не правом, а обов'язком народного депутата України.

Також К. Ю. А. у своєму позові зазначив, що при проведенні пленарного засідання 4 квітня 2013 р. Верховна Рада України порушила одну із засад парламентаризму – відкритість роботи парламенту.

З цього приводу колегія суддів зазначає, що за положеннями ч. 1 ст. 84 Конституції України засідання Верховної Ради України проводяться відкрито.

Відповідно до частин 1, 2, 5 ст. 3 Регламенту засідання Верховної Ради є відкритими і гласними, крім випадків, установлених Конституцією України та цим Регламентом; відкритість засідань Верховної Ради забезпечується шляхом допуску на них в установленому порядку представників засобів масової інформації; гласність засідань Верховної Ради забезпечується шляхом їх

трансляції по телебаченню і радіо, публікації стенографічних бюлетенів засідань Верховної Ради, її рішень у Відомостях Верховної Ради України, газеті «Голос України» та інших виданнях Верховної Ради, а також шляхом розміщення інформації на офіційному веб-сайті Верховної Ради.

Згідно з положеннями ст. 55 Регламенту стенограма відкритих пленарних засідань Верховної Ради до її редагування розміщується на офіційному веб-сайті Верховної Ради не пізніше наступного дня після пленарного засідання.

Як вбачається з листа керівника Прес-служби Верховної Ради України від 9 квітня 2013 р., 4 квітня 2013 р. про десяте пленарне засідання представникам засобів масової інформації надавалась повна інформація, після завершення пленарного засідання відбулася прес-конференція Голови Верховної Ради України, на якій були присутні співробітники редакцій «Першого каналу», «Інтера», «Першого ділового», «1 + 1», «Нового каналу», телеканалу «Росія», «Першого національного», інформаційних агент «Інтерфакс-Україна», «Лігабізнесінформ», «УНН», «Українські новини», здійснювалась пряма телевізійна трансляція телеканалом «Рада» з наданням можливості отримання відео- і аудіоматеріалів іншим засобам масової інформації.

Крім того, стенограма засідання знаходиться у відкритому доступі на офіційному веб-сайті Верховної Ради.

Оскільки принцип гласності та відкритості пленарного засідання, що відбувалось 4 квітня 2013 р., був дотриманий, суд не приймає доводи позивача щодо порушення цього принципу з боку Верховної Ради України.

Положенням ч. 3 ст. 2 КАСУ передбачено, що у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливій дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Суд дійшов висновку, що оскаржені дії відповідача відповідають передбаченим ч. 3 ст. 2 КАСУ критеріям і не порушують прав позивача.

Згідно з ч. 1 ст. 11 Кодексу розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюється на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.

Відповідно до ч. 1 ст. 71 Кодексу кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених цим Кодексом.

При цьому суд бере до уваги положення ч. 2 ст. 71 Кодексу, згідно з якими в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Представниками відповідача доведена правомірність дій при проведенні пленарного засідання 4 квітня 2013 р. в конференц-залі Верховної Ради України, у зв'язку з чим колегія суддів дійшла висновку про відмову в задоволенні позову.

На основі встановленого, керуючись статтями 86, 159–163, 171-1 КАСУ, суд

П О С Т А Н О В И В :

У задоволенні позову К. Ю. А. до Верховної Ради України про визнання дій протиправними відмовити повністю.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає.

П О С Т А Н О В А

Вищого адміністративного суду України
від 17 квітня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Масло І. В. (головуючий), Кравцова О. В., Смоковича М. І., Цвіркуна Ю. І., Шведа Е. Д. (судді), розглянувши в порядку письмового провадження адміністративну справу за позовом Г. В. Ф. до Президента України Януковича Віктора Федоровича, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача — Адміністрація Президента України, про визнання незаконною бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії,

В С Т А Н О В И В :

13 лютого 2013 р. Г. В. Ф. звернувся до Вищого адміністративного суду України із позовною заявою до Президента України Януковича Віктора Федоровича, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача — Адміністрація Президента України про визнання незаконною бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії.

Свої позовні вимоги позивач мотивував тим, що Президент України йому не відповів на звернення від 6 жовтня та 12 листопада 2012 р. щодо спонукання віце-прем'єра Б. Колеснікова до подання позову до осіб, які обвинувачують його в перевитраті бюджетних коштів на підготовку та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу. Звернення від 3 січня 2013 р. було листом Адміністрації Президента України від 10 січня 2013 р. направлено в секретаріат КМУ. Відповідь Національного агентства з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу його не влаштовує. Вважає, що не отримав відповідей на свої питання щодо використання бюджетних коштів, у зв'язку з чим просив:

- визнати протиправною бездіяльність Адміністрації Президента України при розгляді звернень на ім'я Президента України;
- зобов'язати Президента України розглянути його звернення об'єктивно та надати йому вичерпну відповідь.

Також до суду надійшли заперечення від представника відповідача, в яких він просив відмовити в задоволенні позову, оскільки звернення та листа позивача розглянуто в порядку та у спосіб, визначений Конституцією та законами України, під час звернень Г. В. Ф. неправомірних дій або бездіяльності допущено не було, його права порушені не були.

Сторони були належним чином повідомлені про дату, час та місце розгляду справи, у судові засідання не з'явилися, надали суду заяви про розгляд справи без їх участі, у зв'язку з чим колегія суддів на підставі ч. 4 ст. 122 КАСУ вважає за можливе розглянути цю справу в порядку письмового провадження.

Дослідивши обставини справи та перевіривши їх доказами в межах заявлених позовних вимог, колегія суддів встановила таке.

Як вбачається з матеріалів справи, Г. В. Ф. надіслав відповідачу звернення від 6 жовтня 2012 р., в якому просив спонукати віце-прем'єра Б. Колеснікова до подання позову до осіб, які обвинувачують його в перевитраті бюджетних коштів на підготовку та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу.

З аналогічним проханням позивач звернувся до Президента України 12 листопада 2012 р., в якому зазначив, що відповіді на перше звернення не отримав.

Як вбачається з листа начальника поштамту — ЦПЗ № 1 від 18 жовтня 2102 р. № 10-04-Г- 3/21, рекомендовані листи від 6 жовтня та 12 листопада 2012 р. були отримані Адміністрацією Президента України відповідно 8 жовтня та 14 листопада 2012 р.

Як зазначив у своїх запереченнях представник відповідача, ці звернення були розглянуті в управлінні з питань звернень громадян Адміністрації

Президента України та передані до відділу інформаційно-аналітичної роботи для врахування та використання в роботі як пропозиція (зауваження).

Звернення позивача від 3 січня 2013 р. листом Адміністрації Президента України від 10 січня 2013 р. було направлено на підставі ч. 3 ст. 7 Закону України «Про звернення громадян» для розгляду за належністю в секретаріат Кабінету Міністрів України з проханням повідомити заявника про результати розгляду, що підтверджується листом від 10 січня 2013 р. № 22/002785-12 за підписом в. о. керівника управління з питань звернення громадян Г. К.

Позивач звернувся до суду з цим позовом, вважаючи що Президент України допустив незаконну бездіяльність, оскільки його звернення від 6 жовтня та 12 листопада 2012 р. взагалі не розглянуті, на звернення від 3 січня 2013 р. йому дана відписка та в порушення закону воно направлене до іншого органу.

Частиною 2 ст. 71 КАСУ передбачено, що в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Колегія суддів доходить висновку, що відповідачем доведено відсутність незаконної бездіяльності, з огляду на таке.

Згідно з ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до ч. 3 ст. 2 КАСУ у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); безсторонньо (неупереджено); добросовісно; розсудливо; з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливій дискримінації; пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Спірні правовідносини регулюються Конституцією України, Законом України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР (далі — Закон № 393), Положенням про Адміністрацію Президента України, затвердженим Указом Президента України від 2 квітня 2010 р. № 504/2010 (далі — Положення).

Повноваження Президента України визначаються виключно Конституцією України, зокрема ст. 106.

Законодавчі акти не можуть покладати додаткових прав чи обов'язків на Президента України, крім тих, що прямо передбачені нормами Конституції України, про що неодноразово наголошувалось у рішеннях Конституційного суду України (від 10 квітня 2003 р. № 7-рп/2003, від 7 квітня 2004 р. № 9-рп/2004, від 16 травня 2007 р. № 1-рп/2007, від 2 жовтня 2008 р. № 19-рп/2008, від 8 жовтня 2008 р. № 21-рп/2008).

Згідно з п. 28 ч. 1 ст. 106 Конституції України Президент України створює для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби.

Указом Президента України «Про першочергові заходи із забезпечення діяльності Президента України» від 25 лютого 2010 р. № 265/2010 створено Адміністрацію Президента України.

Підпунктом 20 п. 4 Положення визначено повноваження Адміністрації Президента України щодо організації розгляду звернень громадян до Президента України.

Таким чином, колегія суддів доходить висновку, що саме до повноважень Адміністрації Президента України, а не Президента України, відносилася організація розгляду звернень Г. В. Ф. від 6 жовтня, 12 листопада 2012 р. та 3 січня 2013 р. до Президента України (прийняття заяв, їх опрацювання та направлення до відповідного органу), що і було зроблено Адміністрацією Президента України.

Адміністрація Президента України є окремим суб'єктом владних повноважень.

Відповідно до статей 18, 171-1 КАСУ Вищому адміністративному суду України як суду першої інстанції підсудні справи щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів або всеукраїнського референдуму, справи про дострокове припинення повноважень народного депутата України, а також справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Таким чином, цими приписами чітко визначено коло суб'єктів владних повноважень, чії рішення, акти, дії чи бездіяльність можуть бути оскаржені до Вищого адміністративного суду як суду першої інстанції. Серед таких суб'єктів владних повноважень Адміністрація Президента України відсутня.

Крім того, позивач, зазначаючи відповідачем у справі Президента України, позовні вимоги виклав до Адміністрації Президента України та просив визнати протиправною бездіяльність Адміністрації Президента України при розгляді звернень на ім'я Президента України.

Згідно з ч. 1 ст. 52 КАСУ суд першої інстанції, встановивши, що з адміністративним позовом звернулася не та особа, якій належить право вимоги, або не до тієї особи, яка повинна відповідати за адміністративним позовом, може за згодою позивача допустити заміну первинного позивача або відповідача належним позивачем або відповідачем, якщо це не потягне за собою зміни підсудності адміністративної справи.

Отже, колегія суддів доходить висновку, що позивач звернувся із позовом до неналежного суб'єкта владних повноважень (Президента України, а не Адміністрації Президента України), проте заміну відповідача здійснити неможливо, оскільки це призведе до зміни підсудності.

Враховуючи, що під бездіяльністю слід розуміти певну форму поведінки особи, пов'язану з невиконанням нею дій, які вона повинна була і могла вчинити в силу покладених на неї посадових обов'язків і згідно з чинним законодавством України, з огляду на повноваження Президента України, колегія суддів доходить висновку, що Президент України жодним чином не порушив права Г. В. Ф. при розгляді його звернень від 6 жовтня та 12 листопада 2012 р., 3 січня 2013 р., у зв'язку з чим доходить висновку про відмову у задоволенні позовних вимог про визнання протиправною бездіяльності Адміністрації Президента України при розгляді звернень на ім'я Президента України. Оскільки позовні вимоги про зобов'язання Президента України розглянути звернення, надати об'єктивну та вичерпну відповідь є похідними від позовних вимог про визнання протиправною бездіяльності Адміністрації Президента України при розгляді звернень на ім'я Президента України, вони також не підлягають задоволенню.

Керуючись статтями 18, 52, 122, 158–163, 171-1 КАСУ, суд

п о с т а н о в и в:

Відмовити Г. В. Ф. у задоволенні позовних вимог Президента України Януковича Віктора Федоровича, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача — Адміністрація Президента України, про визнання незаконною бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії.

Постанова є остаточною і не підлягає перегляду в апеляційному чи касаційному порядку.

ПОСТАНОВА

Вищого адміністративного суду України

від 18 квітня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Веденяпіна О. А. (головуючий), Кравцова О. В., Смоковича М. І., Масло І. В., Шведа Е. Ю. (судді), за участю представника позивача — К. М. О., представника відповідача — Є. К. Ю., розглянувши у відкритому судовому засіданні адміністративну справу за позовом М. Ю. М. до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про визнання рішення незаконним, бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії,

ВСТАНОВИВ:

М. Ю. М. звернувся в суд з адміністративним позовом до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі — Комісія), в якому просив:

- визнати рішення Комісії від 24 жовтня 2012 р. незаконним;
- визнати бездіяльність Комісії стосовно розгляду його скарги (заяви) від 6 липня 2012 р. щодо неправомірної поведінки судді Ульяновського районного суду Кіровоградської області З. А. В. протиправною;
- зобов'язати Комісію розглянути його заяву від 6 липня 2012 р. у встановлений законом строк.

В обґрунтування позовних вимог вказав, що підставами для притягнення до дисциплінарної відповідальності судді З. А. В. є суттєві порушення нею норм процесуального права при здійсненні правосуддя, пов'язані, зокрема, з відмовою у доступі особи до правосуддя на підставах, не передбачених законом, систематичне або грубе одноразове порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя. Також позивач звернув увагу на порушення суддею положень Конституції України, міжнародних конвенцій, постанов Пленуму Верховного Суду України, Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Кодексу професійної етики судді.

М. Ю. М. у позовній заяві зазначив, що оскаржуване рішення Комісії незаконне, необґрунтоване, прийняте без дотримання вимог Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Регламенту Комісії.

Представник позивача К. М. О. у судовому засіданні позов підтримав.

У письмовому запереченні та в судовому засіданні представник відповідача позовні вимоги не визнала та просила відмовити у задоволенні адміністративного позову. Суду пояснила, що Комісія при прийнятті рішення діяла у межах повноважень, що передбачені законодавством України, прав та інтересів позивача не порушувала.

Заслухавши представників сторін, дослідивши докази у справі, колегія суддів доходить такого.

Відповідно до ч. 1 ст. 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. № 2453-VI (далі — Закон № 2453-VI) суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження на таких підставах:

1) істотні порушення норм процесуального права при здійсненні правосуддя, пов'язані, зокрема, з відмовою у доступі особи до правосуддя з підстав, не передбачених законом, порушення вимог щодо розподілу та реєстрації справ у суді, правил підсудності чи підвідомчості, необгрунтоване вжиття заходів забезпечення позову;

2) нежиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом;

3) порушення вимог щодо неупередженого розгляду справи, зокрема порушення правил щодо відводу (самовідводу);

4) систематичне або грубе одноразове порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя;

5) розголошення таємниці, що охороняється законом, в тому числі таємниці нарадчої кімнати або таємниці, яка стала відомою судді під час розгляду справи у закритому судовому засіданні;

6) неподання або несвоєчасне подання для оприлюднення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою і в порядку, що встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», зазначення в ній завідомо неправдивих відомостей.

Порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо судді встановлено ст. 86 Закону № 2453-VI.

За правилами вказаної статті дисциплінарне провадження передбачає здійснення перевірки даних про наявність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, відкриття дисциплінарної справи, її розгляд і прийняття рішення органом, що здійснює дисциплінарне провадження.

Перевірка даних про наявність підстав для відкриття дисциплінарної справи та притягнення судді місцевого чи апеляційного суду до дисциплінарної відповідальності здійснюється членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у порядку, встановленому цим Законом.

Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами перевірки складає висновок з викладенням фактів та обставин, виявлених в ході перевірки, та пропозицією про відкриття чи відмову у відкритті дисциплінарної справи.

Висновок члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і зібрані у процесі перевірки матеріали передаються на розгляд Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Питання про відкриття дисциплінарної справи чи відмову в її відкритті вирішує Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

Судом встановлено, що М. Ю. М. звернувся до Комісії зі скаргою (заявою) від 6 липня 2012 р. щодо неправомірної поведінки судді Ульяновського районного суду Кіровоградської області З. А. В., в якій повідомляв про порушення нею присяги, істотні порушення норм процесуального права при здійсненні правосуддя, пов'язані, зокрема, з відмовою у доступі особи до правосуддя з підстав, не передбачених законом, систематичне або грубе одноразове порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя. Також звертав увагу на те, що суддя при прийнятті рішення порушила вимоги Конституції України, ЦПКУ, Кодексу професійної етики судді, Закону України «Про судоустрій і статус суддів України» та міжнародних договорів.

В ході проведення перевірки скарги М. Ю. М. членом Комісії М. А. М. було отримано пояснення від судді З. А. В., копії процесуальних документів з матеріалів цивільної справи та за результатами проведення перевірки складено висновок з пропозицією про відмову у відкритті дисциплінарної справи відносно судді Ульяновського районного суду Кіровоградської області З. А. В.

Рішенням Комісії від 24 жовтня 2012 р. № 5403/дп-12 відмовлено у відкритті дисциплінарної справи щодо судді Ульяновського районного суду Кіровоградської області З. А. В.

Конституційний Суд України у своєму рішенні від 11 березня 2011 р. № 2-рп/2011 зазначив, що давати оцінку процесуальним діям суддів щодо розгляду конкретної судової справи може лише апеляційна і касаційна інстанції при перегляді судових рішень. Оцінка процесуальних дій Вищою радою юстиції до винесення судом остаточного рішення у справі означає втручання у здійснення правосуддя, що суперечить частинам 1, 2 ст. 126, ч. 1 ст. 129 Конституції України.

Положення цього рішення стосується і Комісії, яка відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 91 Закону № 2453-VI наділена повноваженням розглядати заяви та повідомлення про дисциплінарну відповідальність суддів.

Питання про законність прийнятого рішення, а відповідно і про допущені суддею порушення норм процесуального права, можуть бути вирішені лише відповідним судом у встановленому процесуальним законом порядку.

Аналізуючи положення чинного законодавства України, зокрема стосовно порядку розгляду та вирішення скарги відносно судді Комісією, суд доходить висновку, що розгляд і вирішення скарги позивача здійснено із дотриманням процедури, на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

В процесі здійснення перевірки даних про наявність підстав для відкриття дисциплінарної справи та при прийнятті оскаржуваного рішення відповідачем дотримано положення законодавства.

Судом не встановлено обставин порушення відповідачем прав, свобод та інтересів позивача.

Щодо доводів позивача про порушення суддею З. А. В. присяги слід зазначити таке.

Відповідно до ч. 2 ст. 32 Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 15 січня 1998 р. № 22/98-ВР порушенням суддею присяги є:

1) вчинення ним дій, що порочать звання судді і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності судових органів;

2) недотримання суддею вимог та обмежень, встановлених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції»;

3) умисне затягування суддею строків розгляду справи понад терміни, встановлені законом;

4) порушення морально-етичних принципів поведінки судді.

Факти, які свідчать про порушення суддями присяги, мають бути встановлені Вищою кваліфікаційною комісією суддів України або Вищою радою юстиції (ч. 2 ст. 105 Закону № 2453-VI).

Таких фактів на час розгляду скарги М. Ю. М. не встановлено, не встановлені вони і судом під час розгляду цієї справи.

Підстави для зобов'язання відповідача вчинити дії, про які просить позивач, відсутні.

Таким чином, з'ясувавши обставини справи та перевіривши їх доказами, суд дійшов висновку про відмову у задоволенні позову повністю.

Керуючись статтями 158–163, 167, 171-1 КАСУ, суд

П О С Т А Н О В И В:

У задоволенні адміністративного позову М. Ю. М. до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про визнання рішення незаконним, бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії відмовити повністю.

Постанова є остаточною і не підлягає перегляду в апеляційному чи касаційному порядку.

П О С Т А Н О В А

Вищого адміністративного суду України

від 24 квітня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Шведа Е. Ю. (головуючий, доповідач), Веденяпіна О. А., Зайцева М. П., Кравцова О. В., Цвіркуна Ю. І. (судді), за участю позивача – К. С. В., розглянувши у відкри-

тому судовому засіданні адміністративну справу за позовом К. С. В. до Верховної Ради України про визнання дій протиправними, —

В С Т А Н О В И В:

Позивач звернувся до суду з позовом до Верховної Ради України, в якому просить визнати протиправними дії Ради щодо проведення пленарного засідання 4 квітня 2013 р. в будинку комітетів Верховної Ради України по вул. Банковій, 6-8 у м. Києві.

Позовні вимоги мотивовані тим, що проведення засідання в актовому залі будинку, а не в приміщенні будинку Верховної Ради України, є порушенням норм Конституції України та Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (далі — Регламент).

Представник відповідача надав до суду письмові пояснення, у яких зазначив, що позивачем не надано будь-яких доказів порушення його прав Верховною Радою України у сфері публічно-правових відносин, крім того, порушені в позові питання належать до компетенції та внутрішньо-організаційних питань Верховної Ради України, про що зазначав у своїх рішеннях Конституційний Суд України.

Крім того, рішення про проведення пленарного засідання 4 квітня 2013 р. приймалося протокольно, що відповідає вимогам законодавства України. Гласність засідання була забезпечена шляхом трансляції по телебаченню, радіо, розміщення інформації на веб-сайті Верховної Ради України. Голосування народними депутатами України здійснювалось особисто шляхом підняття рук, про що було прийнято відповідне рішення.

Крім того, питання законності дій Верховної Ради України щодо проведення 4 квітня 2013 р. пленарного засідання в конференц-залі вже було предметом дослідження у Вищому адміністративному суді України. Так, постановою Вищого адміністративного суду України від 11 квітня 2013 р. в адміністративній справі № П/800/204/13 за позовом К. Ю. А. до Верховної Ради України про визнання дій неправомірними позивачу відмовлено у задоволенні позовних вимог. Вказана постанова є остаточною і оскарженню не підлягає.

Позивач в судовому засіданні підтримав позовні вимоги з підстав, викладених у позові.

Представник відповідача у судовому засіданні не з'явився, належним чином повідомлений про день та час слухання справи, просив слухати справу за його відсутності.

Суд, повно і всебічно з'ясувавши обставини справи, дослідивши наявні письмові докази, вислухавши пояснення позивача, доходить такого.

Судом встановлено, що 2 квітня 2013 р. у зв'язку з блокуванням залу засідань Верховної Ради України на вул. Грушевського, 5 вечірнє засідання Верховної Ради України не було закрито.

Станом на 4 квітня 2013 р. блокування залу засідань Верховної Ради України припинено не було.

4 квітня 2013 р. о 10 год 45 хв розпочалося пленарне засідання Верховної Ради України в конференц-залі Верховної Ради України (вул. Банкова, 6-8), яке відбувалось під головуванням Голови Верховної Ради України Р. В. В.

Після оголошення того, що в залі зареєструвались 244 народних депутати, головууючий поставив на обговорення питання щодо можливості провести десяте пленарне засідання Верховної Ради України за адресою: вул. Банкова, 6-8.

244 народних депутати України проголосували за пропозицію про проведення пленарного засідання Верховної Ради України в конференц-залі на вул. Банковій, 6-8.

Голова Верховної Ради України Р. В. В. оголосив вечірнє засідання Верховної Ради України вівторка (2 квітня 2013 р.) закритим, а ранкове засідання Верховної Ради України (4 квітня 2013 р.) відкритим.

Далі головууючий поставив на обговорення питання про проведення пленарного засідання без використання електронної системи, а проведення голосування шляхом підняття руки, за що проголосували 243 народних депутати України, один утримався.

На пленарному засіданні 4 квітня 2013 р. було прийнято в цілому 9 законів України та прийнято за основу 13 законопроектів.

Не погоджуючись з тим, що пленарне засідання 4 квітня 2013 р. проводилося в конференц-залі Верховної Ради України на вул. Банковій, 6-8, та вважаючи такі дії відповідача протиправними, позивач звернувся з цим позовом до суду.

Спірні правовідносини регулюються Конституцією України, Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (далі — Регламент).

Відповідно до ст. 75 Конституції України єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент — Верховна Рада України.

Згідно зі ст. 76 Конституції України конституційний склад Верховної Ради України — чотириста п'ятдесят народних депутатів України, які обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років.

Рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (щодо повноважності Верховної Ради України) від 17 жовтня 2002 р. № 17-рп/2002 (далі — Рішення КСУ від 17 жовтня 2002 р.) встановлено, що Верховна Рада України визначена в ст. 75 Конституції України парламентом — єдиним органом законодавчої влади в Україні. Як орган державної влади Верховна Рада

України є колегіальним органом, який складають чотириста п'ятдесят народних депутатів України. Повноваження Верховної Ради України реалізуються спільною діяльністю народних депутатів України на засіданнях Верховної Ради України під час її сесій. Визначення Верховної Ради України єдиним органом законодавчої влади означає, що жоден інший орган державної влади не уповноважений приймати закони. Верховна Рада України здійснює законодавчу владу самостійно, без участі інших органів.

Статтею 82 Конституції України встановлено, що Верховна Рада України є повноважною за умови обрання не менш як двох третин від її конституційного складу.

З Рішення КСУ від 17 жовтня 2002 р. вбачається, що зазначена в Конституції України кількість — чотириста п'ятдесят народних депутатів України — є верхньою межею кількісного складу Верховної Ради України. Це не виключає, що реальна кількість обраних і повноважних народних депутатів України через різні обставини за результатами виборів може виявитися меншою або скоротитися у процесі функціонування парламенту внаслідок дострокового припинення повноважень народних депутатів України у передбачених Конституцією України випадках. Таке зменшення складу Верховної Ради України, якщо при цьому не порушується межа кількісного складу (триста повноважних народних депутатів України), не може вважатися підставою для припинення її роботи, оскільки вона як представницький орган працює за демократичним принципом прийняття рішень не одноголосно, а конституційно визначеною більшістю (ст. 91 Конституції України).

28 жовтня 2012 р. на чергових виборах народних депутатів України було обрано 445 парламентаріїв, тобто кількісний склад Верховної Ради України відповідав конституційно визначеній кількості народних депутатів України для визнання його повноважним.

Станом на 4 квітня 2013 р. Верховна Рада України була правомочною, оскільки її кількісний склад відповідав законодавчо визначеному кількісному критерію, що не заперечують сторони у справі.

За змістом ст. 19 Конституції України всі органи влади, у тому числі законодавчої, здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах.

Частиною 4 ст. 82 Основного Закону передбачено, що порядок роботи Верховної Ради України встановлюється Конституцією України та Законом про регламент Верховної Ради України.

Відповідно до ч. 1 ст. 82 Конституції України Верховна Рада України працює сесійно.

Зазначене положення також закріплене в ст. 9 Регламенту, відповідно до якої Верховна Рада проводить свою роботу сесійно (ч. 1); сесії Верховної

Ради складаються, зокрема, із засідань Верховної Ради; засідання Верховної Ради можуть бути, зокрема, пленарними (ч. 5).

Стаття 19 Регламенту визначає, що за звичайних обставин перший і третій тижні кожного календарного місяця впродовж сесії відводяться для пленарних засідань Верховної Ради.

Постановою Верховної Ради України «Про календарний план проведення другої сесії Верховної Ради України сьомого скликання» від 11 січня 2013 р. № 27-VII був затверджений календарний план, відповідно до якого 4 квітня 2013 р. повинно було проводитися пленарне засідання.

Згідно з ч. 1 ст. 20 Регламенту порядок денний сесії Верховної Ради затверджується Верховною Радою на кожну чергову сесію.

Частиною 3 ст. 22 Регламенту передбачено, що проект постанови Верховної Ради про затвердження порядку денного сесії Верховної Ради приймається в цілому більшістю голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради.

Постановою Верховної Ради України «Про порядок денний другої сесії Верховної Ради України сьомого скликання» від 2 квітня 2013 р. № 158-VII був затверджений порядок денний другої сесії Верховної Ради України сьомого скликання (додаток до постанови).

На виконання вимог ч. 2 ст. 24 Регламенту розклад засідань Верховної Ради України на 2–5 квітня 2013 р. був узгоджений з Погоджувальною радою депутатських фракцій 1 квітня 2013 р.

Як вбачається зі стенограми десятого пленарного засідання від 4 квітня 2013 р. та протоколу № 10 пленарного засідання Верховної Ради України від 4 квітня 2013 р., на цьому засіданні були присутні 244 народних депутати України.

У Рішенні КСУ від 17 жовтня 2002 р. зазначено: «Верховна Рада України є повноважною, тобто набуває здатності приймати закони і реалізувати інші свої конституційно визначені повноваження, за умови обрання не менш як двох третин від її конституційного складу. Ця конституційна вимога є умовою повноважності Верховної Ради України протягом всього періоду скликання і не може розглядатися лише як підстава для відкриття її першого засідання першої сесії. У разі зменшення з будь-яких причин складу парламенту до кількості, меншої ніж триста народних депутатів України, діяльність Верховної Ради України має бути зупинена до складення присяги належним числом відповідно обраних народних депутатів України. Водночас Конституція України не передбачає, як сформульовано в конституційному поданні, “постійної фізичної присутності” на засіданнях Верховної Ради України такої ж кількості народних депутатів України, яка є необхідною для набуття Верховною Радою України якості повноважного органу державної влади».

Верховна Рада України правомочна приймати закони і реалізовувати інші конституційно визначені повноваження за умови присутності на її пленарних засіданнях на момент голосування не менше тієї кількості народних депутатів України, яка згідно з Конституцією України необхідна для прийняття відповідного рішення (ч. 4 ст. 89, ст. 91, ч. 4 ст. 94, частини 2, 5, 6 ст. 111, ч. 1 ст. 135, ст. 155, ч. 1 ст. 156) (Рішення КСУ від 17 жовтня 2002 р.).

Пленарні засідання — основна форма діяльності Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади під час її сесій. Це — регулярні зібрання народних депутатів України у визначений час і у визначеному місці, що проводяться за встановленою процедурою. На них розглядаються питання, віднесені Конституцією України до повноважень Верховної Ради України, і приймаються відповідні рішення з цих питань шляхом голосування народних депутатів України (Рішення КСУ від 17 жовтня 2002 р.).

Відповідно до ч. 1 ст. 2 Регламенту Верховна Рада проводить засідання у будинку Верховної Ради (м. Київ, вул. Грушевського, 5).

Згідно з ч. 2 цієї статті Регламенту за рішенням Верховної Ради, прийнятим більшістю народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради, її засідання можуть проводитися в іншому місці.

Рішення про проведення пленарного засідання 4 квітня 2013 р. в конференц-залі Верховної Ради України (вул. Банкова, 6-8) було прийнято більшістю народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, що підтверджується стенограмою десятого пленарного засідання від 4 квітня 2013 р. та протоколом № 10 пленарного засідання Верховної Ради України від 4 квітня 2013 р.

Відповідно до ч. 1 ст. 46 Регламенту рішеннями Верховної Ради є акти Верховної Ради, а також процедурні та інші рішення, які заносяться до протоколу пленарних засідань Верховної Ради.

Таким чином, доводи позивача про протиправність дій Верховної Ради України щодо проведення пленарного засідання на вул. Банковій, 6-8 є необґрунтованими.

Отже, колегія суддів доходить висновку, що проведення 4 квітня 2013 р. десятого пленарного засідання Ради на вул. Банковій, 6-8 за наявності присутніх 244 народних депутатів України відповідає вимогам законодавства України, що свідчить про те, що Верховна Рада України була правомочна реалізовувати конституційно визначені повноваження, зокрема приймати закони, які можуть бути подані на підпис Голові Верховної Ради України і, у разі їх підписання, у подальшому подані на підпис Президенту України відповідно до вимог законодавства України.

При цьому судом враховується ухвала Конституційного Суду України «Про припинення конституційного провадження у справі за конституційними поданнями 57 та 69 народних депутатів України щодо визнання неконститу-

ційними актів, прийнятих на засіданні частини народних депутатів України у приміщенні “Українського дому” 21 січня та 1 лютого 2000 року» від 27 червня 2000 р. № 2-уп/2000.

При розгляді цієї справи Конституційний Суд України проводив дослідження з подібних правовідносин.

Так, у п. 3 цієї ухвали зазначається, що Конституційний Суд України керується тим, що події у Верховній Раді України 21 січня та 1 лютого 2000 р. не мали наслідком порушення принципів Конституції України, які є основою конституційного ладу держави. Всі органи влади, в тому числі законодавчої, здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах. Не відбулося змін і в структурі Верховної Ради України, яка працює сесійно. Збережені публічність та принцип більшості у прийнятті рішень. Верховна Рада України, її депутатський корпус і надалі є об’єктивним і важливим чинником державного розвитку. Парламент здійснює законодавчу діяльність та повноваження щодо парламентського контролю, бере участь у формуванні органів виконавчої і судової влади, підтримує міжнародні зв’язки.

Також у п. 6 цієї ухвали Конституційний Суд України зазначає, що в більшості європейських держав існує принцип, згідно з яким правила процедури є внутрішньою справою парламенту, оскільки законодавча влада має достатньо засобів самоконтролю та перевірки прийнятих нею рішень.

Зі змісту п. 7 цієї ухвали випливає, що проведене Конституційним Судом України дослідження свідчить, що предмет оскарження виник з факту партійно-фракційного розмежування у парламенті, має регламентне, процедурне, політико-моральне значення, а рішення, прийняті в «Українському домі», є, по суті, елементом політичного процесу; ці проблеми є проблемами самої Верховної Ради України.

Крім того, судова колегія бере до уваги те, що Конституційний Суд України в цій ухвалі та інших рішеннях вказував на те, що відповідно до ч. 1 ст. 152 Конституції України закони та інші правові акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності. Згідно з позицією Конституційного Суду України неконституційним може бути визнаний лише той правовий акт Верховної Ради України, у процесі прийняття чи схвалення якого або набрання ним чинності було порушено процедурні вимоги, що встановлюються безпосередньо Конституцією України, а не іншими правовими актами. До вказаної конституційної процедури належать такі вимоги, зокрема: прийняття законів, постанов та інших актів парламенту виключно на його пленарних засіданнях шляхом голосування, яке здійснюється народним депутатом України особисто; наявність кількості голосів народних депутатів України від

конституційного складу парламенту, яка необхідна для прийняття його актів. Інші питання процедури голосування вирішуються законом про регламент Верховної Ради України (Рішення КСУ від 12 липня 2000 р. № 9-рп/2000, від 17 жовтня 2002 р. № 17-рп/2002, ухвали від 16 червня 2011 р. № 19-у/2011, від 14 липня 2011 р. № 35-у/2011, від 27 грудня 2011 р. № 65-у/2011, від 25 лютого 2004 р. № 18-у/2004).

Щодо тверджень позивача, що при проведенні пленарного засідання 4 квітня 2013 р. Верховна Рада України порушила одну із засад парламентаризму — відкритість роботи парламенту, суд зазначає таке.

Відповідно до ч. 1 ст. 84 Конституції України засідання Верховної Ради України проводяться відкрито.

Відповідно до частин 1, 2, 5 ст. 3 Регламенту засідання Верховної Ради є відкритими і гласними, крім випадків, установлених Конституцією України та цим Регламентом; відкритість засідань Верховної Ради забезпечується шляхом допуску на них в установленому порядку представників засобів масової інформації; гласність засідань Верховної Ради забезпечується шляхом їх трансляції по телебаченню і радіо, публікації стенографічних бюлетенів засідань Верховної Ради, її рішень у Відомостях Верховної Ради України, газеті «Голос України» та інших виданнях Верховної Ради, а також шляхом розміщення інформації на офіційному веб-сайті Верховної Ради.

Згідно з положеннями ст. 55 Регламенту стенограма відкритих пленарних засідань Верховної Ради України до її редагування розміщується на офіційному веб-сайті Верховної Ради не пізніше наступного дня після пленарного засідання.

Як вбачається з листа керівника Прес-служби Верховної Ради Ш. В. від 9 квітня 2013 р., 4 квітня 2013 р. про десяте пленарне засідання представникам засобів масової інформації надавалась повна інформація, після завершення пленарного засідання відбулася прес-конференція Голови Верховної Ради України, на якій були присутні співробітники редакцій «Першого каналу», «Інтера», «Першого ділового», «1 + 1», «Нового каналу», телеканалу «Росія», «Першого національного», інформаційних агент «Інтерфакс-Україна», «Лігабізнесінформ», «УНН», «Українські новини», здійснювалась пряма телевізійна трансляція телеканалом «Рада» з наданням можливості отримання відео- і аудіоматеріалів іншим засобам масової інформації.

Крім того, стенограма засідання знаходиться у відкритому доступі на офіційному веб-сайті Верховної Ради.

Оскільки принцип гласності та відкритості пленарного засідання, що відбувалось 4 квітня 2013 р., було дотримано, суд не приймає доводи позивача щодо порушення цього принципу з боку Верховної Ради України.

Положенням ч. 3 ст. 2 КАСУ передбачено, що у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміні-

стративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливій дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Суд дійшов висновку, що оскаржені дії відповідача відповідають передбаченим ч. 3 ст. 2 КАСУ критеріям і не порушують прав позивача.

Згідно з ч. 1 ст. 11 Кодексу розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюється на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.

Відповідно до ч. 1 ст. 71 Кодексу кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених цим Кодексом.

При цьому суд бере до уваги положення ч. 2 ст. 71 Кодексу, згідно з якими в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Верховною Радою України доведена правомірність дій при проведенні пленарного засідання 4 квітня 2013 р. в конференц-залі Верховної Ради України на вул. Банковій, 6-8, у зв'язку з чим колегія суддів дійшла висновку про відмову в задоволенні позову.

Суд зазначає, що відповідно до ч. 1 ст. 72 КАСУ обставини, встановлені судовим рішенням в адміністративній, цивільній або господарській справі, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді інших справ, у яких беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлені обставини.

Постановою Вищого адміністративного суду України від 11 квітня 2013 р. в адміністративній справі № П/800/204/13 за позовом К. Ю. А. до Верховної Ради України про визнання дій щодо проведення пленарного засідання 4 квітня 2013 р. в будинку комітетів Верховної Ради України по вул. Банковій, 6-8 неправомірними, позивачу відмовлено у задоволенні позовних вимог. Вказана постанова є остаточною і оскарженню не підлягає.

Таким чином, обставини щодо проведення 4 квітня 2013 р. Верховною Радою України пленарного засідання в конференц-залі на вул. Банковій, 6-8

вже досліджувались на предмет їх законності, а тому відсутні підстави доводити їх знову.

Таким чином, з урахуванням обставин справи, суд доходить висновку, що при проведенні пленарного засідання 4 квітня 2013 р. в конференц-залі Верховної Ради України на вул. Банковій, 6-8 у м. Києві Верховна Рада України діяла на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, а тому підстави для задоволення позову відсутні.

Керуючись статтями 160–163, 167, 171-1 КАСУ, суд

П О С Т А Н О В И В:

В задоволенні позову К. С. В. до Верховної Ради України про визнання дій протиправними відмовити повністю.

Постанова є остаточною і не підлягає перегляду в апеляційному чи касаційному порядку.

П О С Т А Н О В А

Вищого адміністративного суду України
від 25 квітня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Веденяпіна О. А. (головуючий), Блажівської Н. Є., Кравцова О. В., Зайцева М. П., Шведа Е. Ю. (судді), розглянувши в порядку письмового провадження адміністративну справу за позовом А. О. В. до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії,

В С Т А Н О В И В:

А. О. В. звернувся в суд з адміністративним позовом до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі — Комісія), в якому просив:

— визнати бездіяльність Комісії щодо нерозгляду його скарг від 11 жовтня та 28 грудня 2012 р. протиправною;

— зобов'язати Комісію розглянути його скарги від 11 жовтня та 28 грудня 2012 р. на дії судді Приморського районного суду м. Одеси С. Ю. Б. по суті та надати відповіді на всі поставлені питання;

— зобов'язати Комісію відкрити дисциплінарне провадження відносно судді Приморського районного суду м. Одеси С. Ю. Б.

В обґрунтування позовних вимог вказав, що звернувся до відповідача зі скаргами від 11 жовтня та 28 грудня 2012 р. на дії судді Приморського районного суду м. Одеси С. Ю. Б., в яких повідомляв про суттєві порушення нею норм процесуального права при здійсненні правосуддя, що призвели до прийняття незаконного рішення у цивільній справі. Проте відповідачем не розглянуто цих скарг.

У письмовому запереченні представник відповідача позовні вимоги не визнала та просила відмовити у задоволенні адміністративного позову. Зазначила, що скарги позивача розглянуто відповідно до вимог чинного законодавства, жодних порушень Комісією не допущено.

Позивач, належним чином повідомлений про дату, час і місце судового розгляду, в судове засідання не прибув, у письмовому клопотанні від 22 квітня 2013 р. просив розглянути справу за його відсутності.

Представник відповідача подала до суду письмове клопотання про розгляд справи без її участі.

У зв'язку із зазначеним та відповідно до вимог ст. 122 КАСУ розгляд справи здійснюється в порядку письмового провадження.

Заслухавши суддю доповідача та дослідивши докази у справі, колегія суддів доходить такого.

Відповідно до ч. 1 ст. 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. № 2453-VI (далі — Закон № 2453-VI) суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження на таких підставах:

1) істотні порушення норм процесуального права при здійсненні правосуддя, пов'язані, зокрема, з відмовою у доступі особи до правосуддя з підстав, не передбачених законом, порушення вимог щодо розподілу та реєстрації справ у суді, правил підсудності чи підвідомчості, необґрунтоване вжиття заходів забезпечення позову;

2) невжиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом;

3) порушення вимог щодо неупередженого розгляду справи, зокрема порушення правил щодо відводу (самовідводу);

4) систематичне або грубе одноразове порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя;

5) розголошення таємниці, що охороняється законом, в тому числі таємниці нарадчої кімнати або таємниці, яка стала відомою судді під час розгляду справи у закритому судовому засіданні;

6) неподання або несвоєчасне подання для оприлюднення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою і в порядку, що встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», зазначення в ній завідомо неправдивих відомостей.

Частиною 2 ст. 83 Закону № 2453-VI передбачено що, скасування або зміна судового рішення не тягне за собою дисциплінарної відповідальності судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли порушення допущено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Стаття 84 Закону № 2453-VI визначає дисциплінарне провадження як процедуру розгляду органом, визначеним законом, звернення, в якому містяться відомості про порушення суддею вимог щодо його статусу, посадових обов'язків чи присяги судді.

Згідно із п. 1 ч. 1 ст. 85 Закону № 2453-VI Вища кваліфікаційна комісія суддів України здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів місцевих та апеляційних судів.

Порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо судді встановлено ст. 86 Закону № 2453-VI.

За правилами вказаної статті дисциплінарне провадження передбачає здійснення перевірки даних про наявність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, відкриття дисциплінарної справи, її розгляд і прийняття рішення органом, що здійснює дисциплінарне провадження.

Перевірка даних про наявність підстав для відкриття дисциплінарної справи та притягнення судді місцевого чи апеляційного суду до дисциплінарної відповідальності здійснюється членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у порядку, встановленому цим Законом.

Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами перевірки складає висновок з викладенням фактів та обставин, виявлених в ході перевірки, та пропозицією про відкриття чи відмову у відкритті дисциплінарної справи.

Висновок члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і зібрані у процесі перевірки матеріали передаються на розгляд Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Питання про відкриття дисциплінарної справи чи відмову в її відкритті вирішує Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

Зі змісту позовної заяви вбачається, що позивач обрав спосіб захисту порушеного права шляхом визнання протиправною бездіяльності Комісії щодо нерозгляду його скарг від 11 жовтня та 28 грудня 2012 р. на неправомірні дії судді Приморського районного суду м. Одеси С. Ю. Б., зобов'язання Комісії розглянути його скарги та відкрити дисциплінарну справу стосовно вказаної судді.

Судом встановлено, що на засіданні Комісії 13 лютого 2013 р. розглянуті висновок члена Комісії П. М. Г. та скарги А. О. В. від 11 жовтня та 28 грудня 2012 р. щодо наявності підстав для відкриття дисциплінарної справи від-

носно судді Приморського районного суду м. Одеси С. Ю. Б. і прийнято рішення № 282/дп-13 про відмову у відкритті дисциплінарної справи.

Відповідачем колегіально прийнято рішення за результатами розгляду звернень позивача згідно зі ст. 86 Закону № 2453-VI.

Про прийняте Комісією рішення позивача повідомлено листом від 5 березня 2013 р. № 8вк-2608/10/6.

Аналізуючи положення чинного законодавства України, зокрема стосовно порядку розгляду та вирішення скарг відносно судді Комісією, суд доходить висновку, що розгляд і вирішення скарг позивача здійснено із додержанням процедури, на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Отже, твердження позивача про бездіяльність відповідача щодо нерозгляду його скарг є безпідставним, а позовні вимоги про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії — необґрунтованими та такими, що не підлягають задоволенню.

Таким чином, з'ясувавши обставини справи та перевіривши їх доказами, суд дійшов висновку про відмову у задоволенні позову повністю.

Керуючись статтями 158–163, 167, 171-1 КАСУ, суд

П О С Т А Н О В И В:

У задоволенні адміністративного позову А. О. В. до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії відмовити повністю.

Постанова є остаточною і не підлягає перегляду в апеляційному чи касаційному порядку.